

Ben aslında Trakya'da doğdum. Trakya Bölgesi'nde, babam askerliğini yaparken doğmuşum orada, ama çocukluğum Güneydoğu Anadolu. Güney Anadolu'da küçük bir kasabada geçti, bir ilçe burası. 11 yaşına kadar o ilçedeydim. Sonra bir okul kazandım, ortaokuldaydı o zaman sınavlar ve şehre gittim. Bir iki sene sonra da İstanbul'a geldim. İstanbul'da okumaya başladım. Bu arada bir üniversite bitirdim, İşletme bitirdim. Sonrasında yaklaşık sanıyorum bir on sene sonra tabii, bir ikinci üniversite daha bitirdim. Güzel sanatları okudum. Güzel Sanatlara biraz daha ara verdikten sonra güzel sanatlarda bir yüksek lisans yaptım. Şimdi de sanatta yeterlilik yapıyorum. Böyle bir (gülüyor) yaşam serüvenim var. Şey, eğitim olarak hayatımın bayağı uzunca bir dönemini okuyarak geçirmişim gibi görünüyor. Bazen kendimi sorguluyorum bu konuda. Diyorum bu kadar okumam gerekiyor muydu acaba diye. Yani bu biraz da hani kendini tam hissetmemekle ilgili bir sorun herhalde diye de düşünmüyor değilim açıkçası. Ama şu an çok istediğim bir hayata sahibim. Yani tam olarak kendi şartlarımı da oluşturduğum, kendi sınırlarımı belirlediğim ve kendi istediğim gibi yaşadığım hayat şartlarım var ve bunun olması için de sanıyorum bu dönem gerekiyordu.

Şimdi nasıl şey yapayım, başlayayım. Herhalde en doğru hareket şey olur, annem babam kimlerdi, onunla başlayabilirim bence. Doğum 1966, 54 yaşındayım şu anda. Babam 1934 doğumlu. Sekiz kişilik, sekiz çocuklu bir ailenin sondan üçüncü çocuğu sanıyorum. Ailenin tek okuyanı. Epeyce geniş bir aileye sahip. Dedem öldüğünde, 80'li yıllarda sanıyorum, ondan üreyen kişi sayısı 150 kişi falandır ve 14 tane kara cahil vardı yani. Herkes, bütün kardeşleri çok çocuktü. Benim iki kardeşim var, daha doğrusu biz üç çocuçuz.

Babam da işte o yıllarda, aslında bayağı feragat ederek birçok şeyden, maddi koşulların yetersizliği içerisinde okumuş bir insan dolayısıyla. Hani çok da idealist bir insandı açıkçası. Çocukluğumuza da bu idealist, onun bu idealist tutumu çok yansıdı. İyi yönleriyle de kötü yönleriyle de, zor yönleriyle de. Daha doğrusu kötü demeyelim de... Annem de ev hanımıydı, ilkokul mezunuydu. Çok güzel bir kadın, kasabanın en güzel kızlarından biri neredeyse. Böyle bir aileye ben geldim ikinci çocuk olarak. Abim var bir tane benden üç buçuk yaş büyük. Sonra işte benden yedi yaş küçük bir kız kardeşim oldu ben 20 yaşlarındayken.

Yani çocukluğuma dair hatırladığım ve beni etkileyen anıların hepsi aslında oldukça güzel. Çünkü ilk zamanlarda, yedi yaşına kadar böyle büyük bir arazinin, boş bir

arazinin olduğu, bir sürü küçük evlerinin olduğu bir yerde oturuyorduk ve bütün çocuklar o bahçeye çıkıp oynuyorduk. Yani oyun oynayarak, dışarıda oyun oynayarak geçen bir çocukluğum var. O boş arazi de bazı şeylere sahne olurdu. İşte insanlar bazen oraya boş kasaları bırakırdı. Biz o boş kasalardan ev yapardık. İşte artan tahtalardan keser, abim araba yapardı. Arabayı sürerdi. Taş oynardık, ip atladık. Yani gerçekten gayet hoş bir dönemdi o zamanlar benim için. Ha bazen de şeyler gelirdi, tahtacı derdik biz onlara. Tahta işleriyle uğraşan insanlar vardı. Tahtacılar gelir, orada çadırlarını kurarlar ve bir süre orada konaklardı. Onların o çadır kurma eyleminden esinlenerek herhalde, biz bu kasalarla, çadır, ev yapma oyunu oynarken ev yapardık kasalarla. Ve evlerin içerisinde işte yemekler pişirirdik, gerçekten yemekler pişirirdik. Ve o da oyunlarımız olurdu. İlkokul da çok yakındı buraya. Sonra yedi yaşındayken biraz daha şehrin dışına, yani kasabanın dışına uzak bir yere taşındık. Babam orada bir ev yaptırmıştı. O evdeki çocukluğum biraz daha yalnız geçti diyebilirim. Yedi yaşından sonra biraz daha yalnız bir çocukluk yaşadım diyebilirim. Daha çok annemle vakit geçirdiğim bir zamandı bu.

Ama 73 yılıydı, hatırlıyorum hayatımızda büyük bir değişikliğin oluşu ve evimize televizyonun gelişiyle şeydi (gülüyor), değişmişti diyeyim. Yaşam tarzımız bile değişmişti televizyonun gelişiyle açıkçası. Çok büyük bir aileydik. Dedim ya: epeyce fazla işte. Halalarım, amcalarım vardı, dayılarım vardı, babaannem, dedem vardı. Bayramlar ve yılbaşıları çok eğlenceli geçerdi aslında. Hep beraber olurduk. Yılbaşıları ve özellikle televizyonsuz olduğu zamanlarda: bütün aile bir araya toplanır ve işte beraber yemek yer, sonra yere gene bir sofraya kurar ve çerezler gelirdi. İşte herkes hikayeler falan anlatırdı. Çok eğlenceli yılbaşılarımız olurdu. Televizyonun gelmesiyle, mesela yılbaşılarımızın tamamen değiştiğini ve o eski toplanma ve de birlikte bir şeyler anlatarak vakit geçirme vakt-i zamanını bir daha yaşamadık diyebilirim. Hani bunu bir şekilde aslında insanlarla da daha sanki böyle daha samimi ortamlarda oluşturamadık gibi geliyor bana hâlâ. Baktığımda öyle geliyor. Çünkü o zaman yılbaşılarında anlatılan fıkralar, işte hikayeler falan. Herkes doğaçlama yapardı. Doğaçlama olarak herkesin böyle bir şeyi vardı, karakteri vardı, bir oyun gücü vardı. Onu gördün küçükken ve bu çok eğlenceli bir şeydi.

Sonrasında yıl başları şey oldu hani yani. Nesrin Topkapı çıkacak mı bu sene (gülüyor)? Ondan sonra kaç dakika görünecek? Ondan sonra bu sene hangi işte şey çıkacak? Kim çıkacak falan. Gerçekten bunlar takip ettiğimiz, edilen şeylerdi. Benim de duyduğum ve hayretle, şimdi hayretle bakıyorum, beklediğimiz şeylerdi. Saat tam 12'de, gece 12'de

böyle yılbaşı olur ve dansöz çıkardı televizyona (gülüyor). Çok uzun süre o televizyonda dansözünü seyrederdik. Benim eve ilk televizyon geldiğinde seyrettiğim şey, Taş Devri idi çizgi film olarak. Orada mesela ilk görüntüyü hiç unutmam. Daha önce de televizyon seyretmişliğim vardı böyle Ankara'ya gittiğimde, dayımın evinde. Kaçak dizisini falan izlerdik ama evimizdeki televizyondaki ilk görüntü hâlâ aklımdadır.

Yani o yılları, televizyonla bağlantılı olarak gene hatırladığım ve bende hani iz bırakmış olabileceğini düşündüğüm bazı örnekler var. Örneğin, gecenin bir yarısı Muhammed Ali'nin boks maçları için kalkardık. Çünkü o boks maçları bizim ülkemizde olmadığı için saati gece yarısına denk gelirdi. Saat dört gibi falan kalkar, Muhammed Ali'nin bir adamı bayağı güzel (gülüyor) dövmesini seyrederdik. Bu babamın şeyiydi tabii ki, seyretmek istediği bir şeydi. Ama hepimiz kalkar ve o boks maçını sonuna kadar heyecanla seyrederdik. Yani bana göre çok şiddetli şeylerdi o seyrettiğimiz şeyler. Sonra gecenin bir yarısı kalkıp seyrettiğimiz gene, Katarina Witt vardı. Buz pateni yapardı. Onu hayranlıkla seyredirdim ben de. Birde bir şey daha vardı. Eee biraz not aldım bu şeyleri, o televizyonla ilgili bölümleri aslında. Evet yani, bu gece yarısı seyrettiğimiz şeyler bunlarmış sadece, evet Katherina Witt ve Muhammed Ali, bir de Nesrin Topkapı'ymış. Mesela o zamandan "Zengin ve Yoksul", "Kökler" falan aklımda kalan dizilerdi. "Jak" diye dizi vardı. O aklımda kalan şeylerdi. Sonra seçim konuşmaları çok ilginçti. İşte bir Necmettin Erbakan çıkar televizyona, bir Süleyman Demirel çıkar, "kadayrın altı yandı, üstü pişti (gülüyor)" gibi hikayelerle. Bayağı renkliydi. Yani televizyon evde aslında bizi son derece kendine bağlayan, işte açılışını beklediğimiz, heyecanla beklediğimiz, seyrettiğimiz dizilerin olduğu... Benim çizgi filmlerim vardı, Heidi'ydi, işte Şeker Kız Candy'ydi, Küçük Ev'di. Bunların hepsi seyredip çok zevk aldığım, heyecanla beklediğim şeylerdi. Şimdi aldığım notlara takılmayayım, daha şey gidelim.

Valla arkadaşlıklarım çok şeydi aslında, doyurucuydu. Özellikle o büyük bahçedeki arkadaşlarım. Böyle çamurla çok oynardık mesela. Çok yaratıcı şeyler çıkardı. Bir arkadaşım vardı; çok güzel çanak çömlek yapardı şeyden, çamurdan. Hayran kalırdım ona. Genellikle böyle çekişmeli oyunlar oynardık mesela. Mesela *cimci* derdik o taş oyununa. 20 taşla oynanan bir oyun vardır. O *cimci*'de işte kim binecek, Kim yenecek falan. Yenene ceza vermek gibi şeyler, bayağı da işte şey cezalardı. Böyle elinin üstünü sıkın, çimdikleyen bir cezaydı. Acıttırdı, canımızı acıttırdı.

Abim çok haşarı bir çocuktur. Çok top oynardı, bir yerlerini yaralardı falan. Öyle şeyler hatırlıyorum. Böyle gelen şeylerden, satıcılardan bir şeyler almaktan çok hoşlanırdık. Gider para alırdık mesela, küçük bir tatlı alırdık. Hep böyle bir şeyler alıp, bir şeyler yemek, dışarıda yemek hoşunuza giderdi. Ama öbür eve geçtiğimde, neredeyse hiç arkadaşım yoktu diyebilirim. O büyük bir şey aslında, hani değişiklikti benim hayatımda. Ama ev içinde annemle birlikte olduğum dönemimde, daha fazla yoğun olduğum, belki işte genç kıza, daha genç kızlığa daha çok hazırlandığım bir dönemdi. Küçük kardeşim yedi yaşındayken oldu. Annem küçük bir kasaba olduğu için babam öğle yemeğine gelirdi mesela. Annem hani hem bir taraftan çocuk bakarken hem de öğlen yemeğinde babam geldiğinde yemek hazır olması gerekirdi. Babam da biraz titiz ve şey bir insandı hani, kurallı bir insandı. Ve yemek hazır olmazsa örneğin, kızardı mutlaka. Yemek hazır olup da sıcak olursa gene kızardı (gülüyor). Böyle hep bir yemek zamanları benim için biraz stres doluydu. Çünkü babam gelecek ve mutlaka kızacak. Bir de ben genellikle odamı toplamamış olurum, benim odamı toplamadığım için kızardı. Dolayısıyla ben, babam geldiğinde kaçacak yer arardım, delik arardım resmen. Genellikle de tuvalete saklanırdım. Biraz mutfak işlerini erken öğrendim diyebilirim bu sayede. Hani anneme yardım etmek açısından. Neredeyse yemekleri de yapmayı öğrenmişim o yaşlarda. Bu çok uzun sürmedi tabii, 11 yaşında evden ayrıldığı için bu dönem çok uzun sürmedi. Yani geriye baktığımda, açıkçası babamla geçirdiğim sevgili zamanları hiç hatırlayamıyorum maalesef. Öyle bir zaman yoktu. Genellikle işte şunu yap, bunu yapma! Ondan sonra, bunu yaptın mı falan gibi. Böyle başarıya dayalı bir ilişkim vardı. Bir kere bile hani beni sevdiğini veya öptüğünü hatırlamıyorum. Çok sonradan tabii, onu da çok öpmeye başladı zamanında. Annemle daha samimiydik diyebilirim o yönlerden. Ama annemin bu ilişki içerisinde biraz pasif durumda olması beni hep, hep tedirgin etmişti yani. Hoşlanmadığım bir şeydi. Enteresan bir olay geçmişti başımdan. Babamın bir çalışanı sağır ve dilsizdi. Bir keresinde kapıyı açtığımızda, karşımda o çocuk vardı ve bir şeyi getiriyordu, bir şey getirmişti böyle ve bana bir şeyler söylemek istedi. Yani büyük ihtimalle böyle "bunu baban gönderdi" gibilerinden bir şey. Ama söyleyemiyordu. Böyle ağzından ses çıkmadan kaldı karşımda. Buna ben çok çok hayret ettim yani, hani böyle karşımdaki bir insanın konuşamama durumu beni çok ilgilendirirdi. Sonra uzun bir süre kendimde ses denemeleri yaptığımı hatırlıyorum. Aynanın karşısına geçiyordum, ağzımı açıyordum, mesela. Bu ses nereden çıkar, nasıl çıkar ve nasıl çıkmaz? Ondan sonra sesi çıkarmaya çalışıyordum mesela, ses çıkıyordu. Çıkarmamaya çalışıyordum bir de. Hani bunun tersini yapmaya çalışıyordum. Sesin çıkmamasını, nasıl çıkmayabileceğini, bunu anlamaya çalışıyordum. Tabii bayağı da çocuk bir yaşta

olduđum için bunun bir hastalık deđil de psikolojik bir Őey olduđunu dűŐündüm herhalde. Ve sonra ben kekeme oldum bu alıŐtırmaları yaparken (gűlűyor). A ve E'yi ۆzellikle, A ve E ile baŐlayan kelimeleri sűyleyememeye baŐladım, ıkaramamaya baŐladım (gűlűyor) yani ve bir sene falan kekeme kaldım. Bu çok empatik bir tiptim herhalde, ۆyle dűŐűnűyorum Őu anda. Bunu baŐarmıŐ olmam, ilkokulda mı falan. İlkokulda beŐinci sınıftaydım o zaman. Etkiledi beni. BaŐarımı da etkiledi. Okul baŐarımı da etkiledi. Utanır oldum konuŐmaktan. Bűyle tuhaf bir dűnem geçirdim.

Sonra ilkokul bittikten sonra dűŐűndűm. Ben konuŐabiliyorum aslında ve sesleri ıkarabiliyorum. Ve sesleri çıkarma yűnűnde denemeler yapmaya baŐladım aynanın karŐısına geçip. Ondan sonra kekemeliđi bıraktım yani, 74 senesi. Sonra Őehre okul kazanıp gidince, yatılı okulda kaldım iki sene. Bu devlet parasız yatılının bir okuluydu. Ben Anadolu lisesinde okuyordum ama devlet parasız okulunda da yatılı kalıyorduk. Ve bir servis bizi okuldan okula gűtűrűp getiriyordu. Orada epeyce kız arkadaŐım oldu, epeyce. Bu 70'li yıllar artık. Sanıyorum 77'de ben baŐladım ortaokula ya da 78'de. Ama anarŐinin de çok yođun olduđu zamanlar dolayısıyla. Adana'ydı bu arada Őehir. Adana'da çok karıŐık bir Őehirdi. Bizim okulumuz da Adana'nın biraz dıŐında bűyle gecekondulu mahallesindeydi ve çok fazla olay oluyordu. O olaylar o zaman korku aŐamasında deđil de, yani toplumsal olayların içinde olmak gibi bir durum sűz konusuydu. Mesela bir kere okula geldiđimizde bir çocuđun ۆldűrűlműŐ olduđu oldu yolda. Sonra okula girme çıkma yasaklandı. Bir gűn sabahleyin bir kalktık yurttan, jandarmalar okulu sarmıŐtı ve arama yapacaklarını sűylediler. Pencereden baktıđımız anda, bűyle silahların bize dođru çevrildiđini gűrűyorduk. Korkunç bir Őeydi bizim için. Ve geldiler tűm dolapları aradılar, bir Őey bulur muyuz diye. Neyi aradıklarını da bilmiyorum. Bir Őey bulur muyuz diye. Bűyle anarŐinin içinde olduđum bir zaman vardı.

O zaman çok enteresan bir dűnemdi. İŐte bu ű ay bir grubun, ű ay diđer grubun diđer grubun baŐa geldiđi, habire hűkűmetin deđiŐtiđi zamandı. Bu SHP partisiyle CHP arasında devamlı deđiŐikliklerin olduđu artı fraksiyonlar vardı. Dev-Yol, Dev-Sol, iŐte İGB gibi. Bizim mesela okul műdűrűműz: İGB'liyimiŐ. Biz bilmiyoruz tabi o zaman neli olduđunu. Ama okul, yurt yurttan bahsediyorum bu arada. Yurt hiç iyi yűnetilmiyordu. Çok kűtű yemekler çıkıyordu, sıcak su yoktu. Bizi biraz bűyle Őey yaptılar, bunu iŐte sűylemelisiniz, dile getirmelisiniz diye. Biz gittik savcılıđa Őikayet ettik okul műdűrűnű. Okul műdűrű atıldı. Sonuç olarak ben o anarŐi meselesinden kurtulmak için, bir Őekilde babam nasıl yaptıysa İstanbul'a geldim ve orayı bıraktık.

Kızlar yurdunda bir enteresan bir anımda, mesela hamama gitme şeyiydi, günüydü. Böyle yaklaşık 100-150 kız herhalde, bayağı uzun bir kuyruk şeklinde, işte ikişerli sıra haline gelip, yurttan çıktık hocalarla birlikte ve hamama gittik (gülüyor). Yoldan geçerken herkes bizi seyrediyordu. Bu arada hamamda resmen temizlendik ve geri geldik. Yani o zaman tabii çocuktum. Yani bunlar 11-12 yaşlarında şeyler ve çocuktum resmen. Bu bana o zaman komik bile gelmemişti, utandığımı hatırlıyorum duygu olarak.

O zaman ilk böyle duygusal ilişki yaşadığım kişi de vardı. O okulda okuyan kişi de vardı. İşte bana biraz mektuplar falan filan yazıyordu Böyle bir duygusal ilişkimiz olmuştu. Sonra tabii bu mektuplar yakalandı evde. Çünkü yazın eve geliyorsun ve yani çok büyük olay oldu benim bir erkekle yazışmış olmam ondan sonra ve azar işittim. Oldukça büyük azar işittim. İşte babam biraz şey konuşmaları yapmaya başladı. İşte "sen ailemizin namususun" gibi konuşmalar. Abim de benden üç buçuk yaş falan büyüktü. Komşu kızına âşıktı. Babaannesiyile yaşıyordu. Ondan sonra ben de düşünüyordum ki hani, komşu kızının namusu ne olacak? Ondan biz sorumlu değil miyiz (gülüyor), nedir bu terslik diyerekten. Ama tabii o zaman bunu dillendiremiyorsun yani, bu senin dillendirebileceğin bir şey değil.

Bu konuşmalar çok sık oluyordu ama yani babam odada toplantı yapıyordu, aile toplantısı. Abim de var ve benim namusum konuşuluyordu. Yani benim namusumun, ailenin namusu olduğu şeklinde bir konuşma vardı. Benim cinsellik hakkında hiçbir fikrim yoktu o zamanlar. Yani ilk adeti gördüğümde mesela, adetin ne olduğunu bilmiyordum ve çok korktum böyle bir kanla karşılaşmaktan. Sonra da hemen bir bez verdiler, o zaman bez kullanılıyordu. Onu koydum. Normal olduğunu söylediler falan yani. Öyle doğurmak, kadınlık, erkeklik hakkında hiçbir fikrim yoktu. Ve ilk cinsel istek hissettiğimde mesela kendimi çok suçlu hissetmişim. Yani namus gitti diye düşünmüştüm.

Onu hatırlıyorum. Sonrasında he tabii bedeninin de değişiyor. Hani biraz böyle göğsün çıkıyor, daha genç kız oluyorsun, daha güzelleşiyorsun falan. Annem dikerdi elbiselerimizi. Hem kasaba olduğundan dolayı, alışveriş yapma imkânı da yoktu zaten. Kumaş alınır ve evde dikilirdi giysiler ya da bir terzi dikerdi maksimum. Annem de şey yaparsın yani, hani "seneye büyüyeceksin nasılsa" diyerekten, biraz bol dikerdi giysileri. Öyle bir şey vardı. Böyle hiçbir zaman elbise üzerime tam olmazdı, seneye de zaten

hani o elbise eskimiş olurdu falan. Hep böyle bir bol giysiler durumu söz konusuydu. Sonradan düşündüğüm de hani, bedenimle ilgili düşündüğümde bunun farkına vardım. Yani bedenimden hoşnut değildim hiçbir zaman. Hiçbir zaman tam bir bedenim yoktu. Tam istediğim gibi bir bedenim yoktu. Bu duygu mesela beni biraz fazlaca sardı hani şey olarak genç kızlık zamanımda da. Hiçbir zaman böyle kendime güvenli bir şey de değildim. Ama bu değildir belki tek sebebi. Büyük ihtimal benim de duygusal, bu empati ile ilgili sorunumdan veya işte hassasiyetimden kaynaklanmış olabilir. Ama anne baba davranışı olarak da çok yanlış olduğunu fark ettim sonradan tabii. Bir keresinde mesela, elbise giymiş vaziyetteydim. Ayakkabılarımı bağlamak için eğildiğimde, biraz böyle göğüslerim görünmüş. Müthiş bir azar işittim tabii, "sen dikkatli olsana" diye babamdan. Ondan sonra hiç elbise giyemedim çok uzun bir süre. Neredeyse 30'lu yaşlara kadar. 30'lu yaşların sonuna kadar elbise giyemedim. Hep böyle pantolon ve tişört şeklindeydim.

Yani cinsellik konusunda düşünüyordum şey olarak, hani ben bir kadın mıyım hissi. Yani ben bir kadın olabilir miyim duygusu. Kadın olmak, hani namus meselesi var, ne bileyim bir yerlerin görünecek, sorunluymuş benim için yani. Daha çok böyle kadın değil de sanki biraz daha böyle kadın-erkek, erkek Fatma gibi (gülüyor) bir durum vardı aslında duygusal yaşamımda da. Hani bedenimle ilgili problemle de öyleydi. Yurtta da çok şeydim, yani çok disiplinli ve katıydım arkadaşlarıma karşı, hatırlıyorum. Çok böyle bir kadın gibi değildim, yani bir kız gibi değildim. Daha çok böyle hani her yaptığını yapabilir, her şeyi şey yapar, kendisini çok iyi koruyabilir. Ondan sonra ne bileyim hiçbir falso vermez, hiçbir yanlışlığı yoktur gibi. Böyle bir sistem içerisindeydim diyeyim.

78 yılıydı. Çok sevdiğimiz bir aile dostu öldürüldü o yıl. Bizim evimize gelen, babamın da arkadaşı bir insandı. O zamanın faili meçhullerindendi bu kişi. Yani onun öldürülmesi, küçük kızı vardı, arkadaşımı. Kardeşimin yaşındaydı, oğulları vardı. Onun ailesi, yaşamı falan beni çok etkilemişti o zaman da. Çünkü can ciğer bir insandı. Benim için babamın arkadaşıydı ama hani babama baktığımda, bir de ona baktığımda onun daha böyle candan bir insan olduğunu düşündüğüm birisiydi. Onu hatırlıyorum. Sonra, İstanbul'a geldikten sonra bir sene teyzemin yanında kaldım. Teyzemlerin evinde kaldım yani ondan sonra o dönemde. Tam 80 yılıydı kaldığım sene. İhtilal oldu. İhtilal olduğunda yani çok telaşlandı teyzem, çok telaşlandı. İşte bazı şeyler acaba işte yanlış yayın mıdır falan diye tuvalette yaktığımızı hatırlıyorum. Küçük tuvaleti vardı evin ve alalacele bazı şeyleri çıkarıp hani yakmıştık orada. Sonra ben okula gidiyordum gene, ama otobüslerde her zaman arama oluyordu. Otobüs duruyordu, bir jandarma giriyordu

mesela. Çantanızın içinde ne var ne yok hepsini çıkarıp göstermek zorundaydınız. Bende de John Steinbeck'in "The Red Pony" diye, jandarma aldı kitabı. Eline alıp kitaba baktı. İngilizce olunca anlayamadı da kitabının ne olduğunu. Kitaba baktı, yüzüme baktı bir de. Ben tabii korku ve şey içerisindeyim. Bu ne? dedi. Bu dedim, kitap. Yani şey, The Red Pony okul kitabı falan. Böyle attı, bıraktı şeyi. Çok korktuğumu hatırlıyorum. Yani hani o sırada başka bir şey, başka bir yayın olsaydı ne olacaktı? Düşünemiyorum bile. Tam 14 yaşlarındaydım o sıralarda, 80'de tam. Yakınlarımızdan, tabii bu konuda çok problemliler vardı. Mesela abim bir okulda okuyordu ve o okul solcu olarak mimlenmiş bir okuldu. Abim böyle iki-üç kişiyle birlikte yürüyordu sokakta bir yerden bir yere gidecek olduklarında. Çünkü çevirip dövebiliyorlardı başka okuldan kişiler. Böyle tuhaf bir zamandı. Televizyonlarda devamlı anarşiden bahsedildiğini, bugün nasıl koronadan şu kadar kişi öldü diyorsa o gün de işte şu kadar anarşist yakalandı, bu kadar kişi öldürüldü, ondan sonra şu kadar kişi hapse konuldu gibi, böyle anarşiyle ilgili bir korkumuz vardı. Ve benim yakınım da tabii ki kuzenlerim vardı, benden büyük kuzenlerim. Bir tanesi de solcuydu tabii. Ben ona sormuşum mesela o zaman, "sen kaç kişiyi öldürdün" diye (gülüyor). Yani anarşi eşittir öldürmek şeklinde bir kodlama var. Bu tabii çevreden konuşulan şeylerle de ilgiliydi. Değişik zamanlardı yani o zamanlar açıkçası. Zor zamanlardı ama zorluğunun ben çok çok azını görüyordum, çok çok azını yaşıyordum çocuk olduğum için o zamanda. Duygusal hayatımda da çok çok azını yaşıyordum.

İstanbul'da, bir süre sonra abim, ben ve kuzenim kalmaya başladık öğrenci evinde. O öğrenci evi hayatı çok zevkliydi. Tamamen aileden kopuk ama babamın kontrolü gene de üzerimizdeydi. Her zaman nereye gittiğimizi, nereden geldiğimizi, kaçta gideceğimizi, kaçta geleceğimizi sorardı. Ben, örneğin voleybol oynamaya başlamıştım aslında diğer, önceki okuldayken. Ama voleybol oynamama izin verilmedi, hafta sonları okula gitmem gerekeceği için, evden çıkmam gerektiği için. İşte sinemaya gitmemize izin verilmezdi, ha evden, okul harici dışarıya çıkmamız mümkün değildi. Ben de tabii haşarı bir çocuktum böyle olunca. Okula diye çıkıp, okulu kırıp başka şeyler (gülüyor), başka aktivitelerimi yapıyordum. Yapmayı istediğim diğer aktiviteleri yapıyordum. Hiç iyi bir öğrenci değildim. Derslerime çok çok az çalışıyordum. İşte erkeklerle flört ediyordum. Böyle biraz protest bir tiptim o zamana göre, kendime göre veya.

Bir keresinde hoş bir anım var. Matematik öğretmeni bir ödev vermişti, ben ödevi yapamadım. Fonksiyonlarla ilgili bir ödevdi. Fonksiyonları anlamak zordu benim için.

Lisede bu. Ve kaldırdı beni tahtaya. Dedi ki, sen ne yaptın dün gece, söyle bakalım dedi. O değil de Çarşamba. Perşembe günü çarşamba akşamını soruyor, sen ne yaptın diye. Çarşamba günü de pazar var. Ben okuldan çıkınca pazara gittim, pazardan işte yiyecekler falan filan aldım, eve geldim, yemek pişirdim, yemeğimizi yedik, ondan sonra bulaşıkları falan yıkadım, sonra da fonksiyonların ödevini yapmak için oturdum. Ama 23 tane soru. Sadece üç tanesini falan yapabildim, diğerlerini de yapamadım. Ben dedim işte, bunları bunları yaptım okuldan sonra dedim. Çok şaşırdı ve dedi ki, senin annen, baban yok mu? dedi. Var ama dedim, burada yaşamıyorlar, abimle yaşıyorum dedim. Çağır abini gelsin dedi. Yarın dedi, abin buraya gelecek dedi, onu istiyorum buraya dedi. Ben abime bunu söyledim ama ben çok korkuyorum. Çünkü şimdi okula gidince abime diyecekler ki, işte bu kız okul kırıyor, işte derslerine çalışmıyor (gülüyor). Bol bol bir sürü şikayet var. Abi diyorum, işte çok sinirlidir hoca diyorum. Matematik hocası, sakın diyorum şey yapma, her dediğine inanma falan (gülüyor) diyorum. Biz geliyoruz okula doğru. Ondan sonra okulun girişindeki görüşme yerinde abim bekledi ve matematik hocası geldi. Abim hemen önünü ilikledi, merhaba hocam falan dedi. Sen misin bunun abisi? dedi matematik öğretmenini. Evet hocam dedim. Bana bak dedi, bundan sonra bulaşıkları sen yıkayacaksın tamam mı (gülüyor) dedi. Abim, peki öğretmenim dedi. O an'ı hiç unutmuyorum. Hem çok sevindim, şaşırdım hem de ya abimin hali falan da çok şeydi. Abim, beni savunmak için aslında "merak etme sen, ben hepsini hallederim, hocalardan anlarım" falan diye gelirken iş kendine kaldı. Bundan sonra sen yıkayacaksın bu bulaşıkları dedi, şimdi git gözüm görmesin (gülüyor) dedi. Abim gitti. Erkek hocaydı. Hem de bayağı şeydi, o da çok disiplinli bir adamdı. Benim de işte hiç beklemediğim bir hareketti.

Cinsellik meselesi ortaokulda boyunca da benim çok bildiğim bir konu olmadı. Yani flört etmeme rağmen ve başımdan cinsellikle ilgili tecrübeler geçmesine rağmen çok da bilmiyordum sanırım. O zamanın flörtleri, işte bir sinemaya gitmek, el ele tutuşmak, bir dondurma yemek gibi (gülüyor) masum şeyleri içeriyordu. Yani bazı tacizlerle karşılaştığımda, örneğin şey yapamıyordum, müdahale edemiyordum. Akıllıca müdahale edemiyordum diyelim. Mesela hafta sonları kurs oluyordu okulda. O kursa giderken sabahın erken saati bir adamın önüne böyle gazete kapatarak yürüdüğünü fark ettim. Karşımdan geliyordu ve bana bakıyordu. Ondan sonra ben tam yanından geçerken gazeteyi açtı ve erkeklik organını çıkardı. Şişmiş, kırmızı. Dedim ya ne, ne oluyor yani? Yanmış galiba dedim. Bir şey geçirmiş (gülüyor), hastaneye gidiyor ve dedim şey yani, kapatamıyor. Çok üzüldüm yani adam için (gülüyor). Böyle tuhaf şeyler

geçiyordu (gülüyor) yani başımdan. Cehaletimi siz de görüyorsunuz (gülüyor). Cehaletin daniskası yani (gülüyor). Hani böyle bir şey bana hiç anlatılmamış, hiç bilmiyorum ve gerçekten cahilim yani o konuda. Tamamen cahilim. Annemle sonra konuştuğumuzda bu konuyu, hiç mi yani kimseye sormadın hani, kuzen ablan olur, konuşursun (gülüyor). Hayır hiç kimseye sormadım. Nereden bileyim ben böyle şeyleri (gülüyor). Öyle bir durumdayım. En sonunda bu cinsellik meselesi, lisedeyken bir şey geldi. Artık o nereden geldiyse, bir şey düzenlediler, konferans düzenlediler. Dediler ki, tek kızlar girecek bu konferansa dediler. Tamam girdik konferansa. İşte bize üreme organını, büyük bir ekranda gösterdiler. İşte kadınların üreme organı budur, erkeklerin üreme organı şudur, ondan sonra cinsel birleşme bu demektir. Şemalarda gösterdiler. Ondan sonra işte erkek yumurtaları öyle gider, böyle gelir falan, çocuk böyle olur. Onun için adet görüyorsunuz. Ondan sonra, cinsel istek duyduğunuzda işte biraz ıslanma hissetmeniz gayet normal şeyler. Bu normal bir şeyiniz olduğunu gösterir, hani düzeniniz olduğunu gösterir. Adet normal düzeniniz olduğunu gösterir falan gibi, cinsel hastalıklarda dahil, yaklaşık bir buçuk saat bir konferans verdiler ve ben (gülüyor) o konferanstan çok aydınlanmış olarak çıktım.

O zaman ilgi duyduğum erkek arkadaşıma da cinsel istek duyuyordum. Bunu da anladım. Nasıl oluyormuş, nasıl bitiyormuş diye. İşin enteresan tarafı, o zamanki ilgi duyduğum erkek arkadaşım da son derece dindar bir tipti ve çok kuralları vardı. Ona bayağı âşık olmuştum. Tahmin ediyorum, yani bu çelişkiler beni çok şey yapıyordu. Yani bu muğlaklık meselesi beni çok ilgilendiriyordu. Sonradan bunu anladım tabii. Kendimi çok âşık hissediyordum çünkü o zaman. Din meselesi benim için çok şeydi, enteresan bir meseleydi. Annem çocukken ben, "anne ve babanın iyi bir din eğitimi vermesi, annenin ve babanın çocuklara karşı görevidir" diye düşünülüyordu için, bana iyi bir din eğitimi vermeye çalışıyordu. Ondan sonra ve işte şeye de gittim, camiye de gittim. Birtakım dualar mualar öğrenmek için. İşte nasıl Müslüman olunacağını, nasıl Müslüman olmam gerektiğini, hangi duaları okumam gerektiğini, işte şahadet kelimesi falan filan onları öğreniyordum. Ama anneme sordum yani. Anne dedim, ya hani ben dedim Türkiye'de doğdum, burada doğdum ve Müslümanım. Ama hani başka yerde doğsaydım başka bir dine ait olacaktım. Hristiyan olacaktım örneğin. Hristiyanların hepsi şimdi cehenneme mi gidecek yani? Ondan sonra dedi ki, İslamiyet hani Hristiyanlıktan sonra doğmuş bir dindir dedi. İsterlerse öğrenebilirler, onlar doğru dini bulabilirler. Onlar bu doğru dini bulamıyorlarsa bu onların günahı, evet cehenneme gidecekler (gülüyor). Ben de yani, onca insanın hani cehenneme gitmesi meselesi çok tuhaf gelirdi bana.

Peki İslamiyet çıkmadan önce, hani Hristiyanlık da çıkmadan önce ne olacak yani? Bütün o insanlar yani şimdi şeyde mi, Cehennemde mi artık? Başka şansları yok mu? Ondan sonra, onların hepsi af olacakmış, o dinler çıkmadan öncekiler. Ondan sonra peki hayvanlar ne olacak? Yani onlar nereye gidecek? Onlar işte bize hizmet etmek için varmış. Peki karıncalar ne olacak? Yani onlar bize de hizmet (gülüyor) etmiyorlar, onların hali (gülüyor) falan böyle derken, benim dinle ilgili çok şüphelerim vardı ama ölümden de çok korkuyordum yani. Ölüm meselesi benim çok büyük korkumdu. Böyle annem, mesela birisi öldüğünde onun evine gittiğimizde, "bakma bakma!" derdi bana, ölüye bakmamam için. Ben de göz ucuyla bakardım, görürdüm mutlaka yani ve o görme anı hep bir imge olarak kalırdı kafamda. Yani o şey duygumu hatırlıyorum mesela. Hani gördüm, çok yanlış bir şey yaptım. Hani baktım, annem bakma dediği halde, şimdi bana bir şey olacak. Yani bu ölüm bana gelecek veya işte ben suçlu durumuna düştüm gibi böyle bir duygusal şey yaşardım. Bunu yenmem falan yani 20'li yaşlarıma yakındır, ölüm korkusunu yenmem. Yani büyük ihtimalle, birçok insanın düşündüğü gibi ölen hayvanlara baktım yani. Ölen kedilere baktım aslında, yollarda ölen kedilere. Yok olup gidişlerine yani bir yerde ve yok olup gideceğimi hayal ettim. Böylece hani (gülüyor) o ölüm meselesi, biraz da tabii okumayla, etmeyle...

Çocukluğumdaki enteresan şeylerden biri de hiç dışarıya çıkmama durumuydu. Genellikle ev içinde yaşamak zorundaydım. Mesela kitaplardan çok uzak bir yaşam sürüyordum. Ancak işte evde bulabildiğim kitaplar veya okulun okumamız için aldırıldığı kitaplar oluyordu, çocuklarla ilgili olan. Ömer Seyfettin okuduğumu hatırlıyorum. Sait Faik mesela okumamıştım hiç. Kemalettin Tuğcu okuduğumuzu hatırlıyorum çokça ve kütüphanemiz vardı evde, "Türkiye Tarihi" diye böyle: 12 ciltlik bir Türkiye Tarihi vardı. Babam diyordu ki, Türkiye Tarihini kesinlikle öğrenmeniz lazım, bu kitabı sen okumalısın diyordu. Açıyordum ama kitap çok sıkıcıydı (gülüyor) benim için, okumam mümkün değildi. Hiç okumadım onu, hâlâ böyle. O kitaplar böyle şey gibi yani, kitap deyince o blok aklıma geliyordu. "12 ciltlik Türkiye Tarihi" (gülüyor), okunması gereken kitap olarak.

Çarşıya çıkıp bir şey almamız, hem annem için hem de benim için söz konusu değildi. Her şeyi babam alıp getiriyordu. Mutlaka ona ısmarlıyorduk ve o getiriyordu. İğneden ipliğe her şeyi o getirirdi. Abimin mesela bisikleti vardı. Bisikletine binip bir yerlere gidebilirdi ama benim öyle bir şansım yoktu. Bisiklet sürmem falan mümkün değildi yani. Ben de nasıl oldu da hiç ben niye sürmüyorum demedim bilmiyorum. Şehre gittiğimizde,

büyük şehre gittiğimizde babam şey yapardı yalnız, böyle büyük bir mağazaya götürürdü ve hepimize giysi alırdı. Anneme, bana alır, mutlaka iki-üç şey giysi alırdı, kat giyim. Böyle bir ritüelimiz olurdu. Babamın bu çok disiplinli ve sert oluşundan dolayı, onu hiç sevmezdim açıkçası çocukken (gülüyor). Yani onunla birlikte olacağım zamanlar bana korkunç zamanlar gibi gelirdi. Yani çünkü mutlaka azar işiteceğim bir şekilde. Ve eve gelmesini istemezdim. Yani onun eve geleceği saatlerde böyle içim biraz sıkılırdı. Bir sıkıntı hissederdim. Hâlâ hissederim o sıkıntıyı. Çok tuhaftır yani. Akşam üstü böyle tam hava kararırken böyle içimde karışık bir duygu oluşur. Korkuyla karışık bir hüznü oluşur. Yani sanki bir şeyler olacakmış, kötü bir şeyler olacakmış gibi. Hâlâ atamadığım bir duygu bu. Akşamın o saati beni çok şey yapar, çok rahatsız eden bir saat. Babamın gelmemesini isterdim o eve. Ama gelmemesini isterken de, bazen babam şehir dışına giderdi ve oradan geç geldiği vakitler olurdu. Ben de gelmemesini istiyorum ya, geç kalırdı ve ben balkona çıkıp beklemeye başladım. Çocuk aklı işte. Ben istedim gelmemesini. Onun başına şimdi bir şey geldi, ölecek, gelemeyecek eve yani. Hani bu benim yüzümden oluyor diye saatlerce balkonda beklediğimi hatırlıyorum. Babam gelirdi. Genellikle bir sahil kasabasına gitmiş olurdu dışarıdaki işi için ve balık getirirdi oradan. Büyük, böyle kocaman bir balığımız olurdu (gülüyor) o geldikten sonra. O balık pişirilir ve yenirdi. Ben mesela hâlâ gerçekten şey olarak düşündüğümde, hani hangi yemek senin için kutsaldır (gülüyor) ve özeldir diye sorsanız mesela, büyük bir balık, fırında pişmiş büyük bir balık tahayyül ederim. Ki rüyamda da görürüm bunu. Bazen böyle ümitsizliğe, darlığa düştüğümde sıkıntılı bir şekilde uyursam, gece rüyamda balık gördüğüm olur (gülüyor). Ben şimdi bunları anlatırken, biraz tabii gözüm yaşlanabilir falan. Bunlar ne olacak bilmiyorum. Gerçekten bu hâlâ benim için öyle. Yani akşam vakitlerinin hüznü de öyle, balığa duyduğum ilgi de öyle. Hâlâ balığı kendi çocuklarımla da şu anda yediğim zaman, hani kutsal (gülüyor) bir yiyecekmiş gibi. Komik biraz ama öyle. Her neyse. Sonradan tabii bunun şey olduğunu anladım. Ne derler? Biraz endişe hali. O babamın ölme ihtimali ve benim onun ölümünü istemiş olmamdan dolayı. Onun ölme halinin bende o anksiyete denen şeyi oluşturduğunu çok sonradan fark ettim. Ama zaten o zamanlarda oluşturduğu şey anksiyete değildi tam olarak. O anksiyeteyi çünkü sonradan ben yaşadım ve onun çok daha değişik bir şey olduğunu biliyorum. O zaman benim içimde oluşan şey, tamamen kendimi suçlamayla, yani kendimi yargılama ve suçlamayla ilgili. Korku hüznü ve çaresizlikle ilgili bir duyguydu o zaman benim için sonradan anksiyeteye sebep olabilecek o şey. O bir ebeveynin ölmesini isteme meselesiydi yani.

Bu din meselesi evet benim için çok karışıktı, oradan geldim buraya. Ve lisedeki âşık olduğum çocuk, ben dindar olmadığım için bana kızılıyordu, yani "sen keşke (gülüyor) dindar olsaydın" gibilerinden. Ben de hayır diyordum, yani "ben ateistim kesin". Ondan sonra bunun için aramızda bir şey vardı, çekişme diyelim artık. Ve bana işte bazı şeyler söylüyor işte. Sen dindar değilsin, sen çalışkan değilsin. Ondan sonra, sana da iyi gelir biraz psikolojik olarak biraz (gülüyor) dindar olsan falan gibi şeyler. Ben de bunları reddediyordum. Sonunda biz bununla ayrıldık. Ama ben buna âşık değildim diye ayrıldım aslında. Ayrılmam gerektiğine inandığım için ayrıldım.

Üniversite döneminde, artık hani o zaman şöyle bir şey vardı, kızlar belirli bir yaşa gelince üniversiteye gidiyorlarsa, üniversitede birisini bulup evlenirlerdi (gülüyor). Yani kural buydu. Yazılı çizili olmayan kural buydu. Eğer üniversitede evlenecek birisini, uygun birisini bulamıyorsan evde kalma ihtimalin çok yüksekti. Yani evde meselesi de, hani 25 yaşını geçirirsen evde kalma meselesi oluyordu, yani evde kaldın demekti. Öyle yazılı çizili olmayan bir öğreti vardı. Bunu çeşitli yollarla öğreniyordun. Mesela soruyorlardı sana. Evleneceğin kişi var mı, işte hoşlandığın birisi var mı, birisini buldun mu da deniyordu. Hani önce iş, sonra aşk falan filan, bu tür şeyler söyleniyordu. Yani seni her şekilde, çeşitli kişiler bu yönden hani böyle yapmalısına getiriyordu olayı. Şimdi ben de babamın disiplinli kızı olarak, üniversitede kendime kesinlikle evlenecek birisini bulmayı düşünüyordum yani. Mutlaka birisini bulmam gerekiyordu ve o âşık olduğum adamı da zaten unutmam gerekiyordu (gülüyor). Yani çünkü o evleneceğim kişi olamazdı. Çünkü ben namaz kılamazdım yani (gülüyor), öyle de bir şeyimiz vardı. Ve yani hoşlandığım kişiler oldu. Bir çocuktan çok hoşlandım mesela. Niyetim hem hoşlandığım hem sevdiğim birisiyle evlenmek. Ama hani kısmet meselesi (gülüyor) sonuç olarak. Bu hoşlandığım bir tane çocuk mesela bana hiç yüz vermiyordu, kesinlikle yüz vermiyordu. Ondan sonra ben onu bir gün sinemaya davet ettim. Şey yaptım yani, dedim ki, sinemaya gittik falan. Çalışıyordu bu arada bir yerlerde. Ben de güzel bir kızdım, hoşlanmaması için hiçbir sebep yoktu bana göre (gülüyor). Ben ona şeyi sormuştum. Eve karşı bir sorumluluğun vardır, onun için çıkmaya zamanın yok mu diye ben. Bunu da böyle açıkça soramıyorum da kapalı kapalı soruyorum. O da hayır yok demişti. Neyse o öyle kaldı. Baktım hani yüz vermiyor, ondan vazgeçtim. Sonra daha başka birisine ilgi duymaya başladım ve onunla çıktım. İki-üç sene çıktım onunla. İyiydi zaten o zamanda, herkesten yakışıklı, en güzel zamanında diyeyim. Yani çekici bir tipti. Ama çok fazla cinsel istek hissettiren biri değildi. Bu enteresan bir şeydi böyle sanki o konuda. Sonradan anlıyorum bunu. Kendime bir set koymuştum, yani cinsel istek kötü

bir şey. Hani namusla ilgili bir şey. Yani bir şekilde; cinsel istek duymadığım bir insana, iyi özellikleri dolayısıyla evlenme gibi bir niyetim vardı yani (gülüyor) o zaman için. Bunu sonradan fark ediyorum tabii. O zaman bunu fark etmedim. Çok uygun olmadığını görmeme rağmen öyle demem gerekiyor, çünkü çok şeydi, çok denetçi bir tipti. İşte kimlerle çıktın, kaç kişiyle çıktın, birisiyle işte öpüştün mü, birisi sana dokundu mu, birisi elini tuttu mu? Bunların hepsini bana soruluyordu ve bu beni rahatsız etmesine rağmen kesinlikle cevap vermem gereken şeyler olduğunu düşünüyordum. Çünkü öğretim bir yerde öyleydi yani. Kendi namusumu ispatlamak zorundaydım ben o sırada kendime göre ve bunun onun hakkı olduğunu düşünüyordum, bunları sormasının. Yani çok enteresan bir şey mesela şu an bana. Nasıl böyle bir gaflete düşmüşüm diye. Şey yapıyor (gülüyor) ve bunlar beni çok rahatsız ediyordu aslında sorgulaması, etmesi, böyle bir tahakküm kurmaya çalışması. Ama ben onlara cevap veriyordum. Ben cevap verdikçe zaten o da soruyordu. Dolayısıyla böyle psikolojik bir baskı altında da hissediyordum kendimi. En sonunda bir şey, okul psikoloğuna gittik. Çünkü aramızda böyle bir şey var, kavga var. Yani bu konuyla ilgili bir kavga var. Çünkü o beni suçluyor, ben günlerce ağlıyorum böyle. İşte kaç kişiyle çıkmışım, niye o kadar kişiyle çıkmışım, ben konsomatrist miymişim, ben o muymuşum, ben bu muymuşum gibi ağır suçlamalar şey yapıyordu. O gittiğimiz psikolog okulda bana şey demişti, "sen bundan ayrılmalısın!" demişti. "Bu doğru bir ilişki değil, hoş olmayacak bu ilişki" demişti. Ben o zaman anlamamıştım açıkçası (gülüyor) Nasıl bir şey? Ya kendim, okul bitince mutlaka birisiyle evleneceğim, çocuklarım olacak, anne olacağım, çalışacağım. Böyle bir hayat. Yani çok düzgün bir hayat kurmak için kendimi şey yapıyordum, planlıyordum. Çok planlı bir tiptim yani (gülüyor) ben aslında. Böyle iki sene, üç sene planlarım vardı ve doğru olan kişi de oydu yani, hani şey olarak. Bu arada, iyi bir insan olmasına rağmen anlaşamıyorduk. Öyle de bir durum vardı. Sonrasında evlendiğimizde yani fark ettim aslında, aramızda soğuk olduğumuzu fark ettim. Ama böyle boşanmak veya işte o zaman zaten onu düşünemezsin bir hani, böyle evlenmek sanki belirli bir aşama, hani geçmem gereken bir engel gibi bir şey. Onu başarman gerekiyor, onu hayatımda yapmış olman gerekiyor gibi bir şey gibi benim için. Yani çok uyum sağlayamadığım biriyle evlendiğimi çok daha geç fark ettim aslında. Kendimi serbest bıraktığım zaman fark ettim diyebilirim. O zamanlar biraz rahatsızlık duysam da bu rahatsızlığın geçici olduğunu ve herkesin evliliğinde olabileceğini düşünüyordum. Hani düşünürseniz eğer mesela, annen babanda da gördüğün evlilik, aslında böyle bir evlilik. Yani öyle can ciğer kuzu sarması bir evlilik yok. İşte duygusal bir açlık zaten, hani bunun adını bile koymuş değilsin. Cinsel dürtülerini zaten köreltmiş vaziyettesin (gülüyor). Çok da öyle umurunda

da değil açıkçası. Hani önemli, burada sanki çocuk yapmak gibi bir aktivite var. Ya aktivite öyle değildi tabii ki ama genelde hani düşünce olarak öyleydi.

Sonrasında 28 yaşında bir kızım oldu. Çalışıyordum o yıllarda. Kızımın olduğu, olacağı sene hava kirliliği çok fazlaydı. Çalıştığım şirket çelikle ilgileniyordu ve çelik işinde bir şey yapıyordum; asistanlık yapıyordum. Fueloille ilgili bölümü vardı. Bir tane fueloil şirketine gitmiştik. Şirket ismini vermem de bilmiyorum sakıncası var mı? "****" diye bir şirketti. O anı, o zamanı, nefret ettim diyebilirim yaptığım işten. Şöyle bir şey, o sene çok hava kirliliği olduğu bir seneydi. 93 yılıydı ya da 92 yılıydı sanıyorum. İstanbul'da yoğun olarak hava kirliliği var. Göz gözü görmüyor şeyden, isten. Doğal gaz da yok ve her evde o briket kömürleri satılıyor. Hani şey olarak onlar satılıyor, en ucuz malzeme dünya çapında. Bu ticaret yapılıyor. Sülfür oranı uygun olmasa dahi, çöp gibi getiriyorlar kömür tozlarını bizim ülkemize bırakıyorlar. Onları alıp, sıkıştırıp, millete satıyor. Anladığım şey buydu yani. O şeyi ziyaret gittik, o şirketi ziyarete gittik. Çok zengin bir adam karşıladı bizi böyle. Ben büyük bir şirkette çalışıyordum bu arada, uluslararası bir şirkette çalışıyordum. Çok büyük bir adam karşıladı böyle. İşte bize sistemini anlattı. Önce bizi böyle müze gibi bir yere indirdi ve bize araba koleksiyonunu gösterdi. Araba koleksiyonunun fotoğraflarını gösterdi. Bu arabalar gerçekten onunmuş. Çok eski arabalar vardı ve Florida'daki evinde tutuyormuş arabaları. Oradaymış. Şimdi de sanıyorum bu işle ilgili bir müzesi var. Gidip dedim açıkçası ve işte kömürü falan konuşuyoruz. Sanırım benim çalıştığım şirketten. Asistanlık yaptığım için tam böyle bir konuşma toplantısı. Aslında bazı kömür hammaddesi getirip, onlara satmak istiyor ve o da onları almak üzere bir anlaşma yapacaklar. Bu konuyla ilgili görüşüyoruz ve adam konuşmanın bir yarısında şöyle bir şey söyledi. Benim asistanlığını yaptığım kişi şeyi sordu, "siz burada mı yaşıyorsunuz?" diye sordu. Hayır dedi, "burada yaşanır mı?" dedi. "Burası çok kirli" dedi. "Tabii ki Florida'da da yaşıyorum" dedi. Benim o anda çok sinirlerim bozuldu yani. Hani böyle nefret ettim sistemden. Nasıl bir şey olduğunu, nasıl bir şeyin içinde olduğumu ve hamileyim o sırada. Ya hamileyim ya hamile olmak üzereydim.

O seneydi sanıyorum gene, "Madımak Olayı" oldu. O seneydi böyle, yani Sivas Olayları oldu tabii. Evet o seneydi, o da 94-93'tü. 93'tü doğru ve ben yani dünyaya nasıl bir çocuk getiriyorum, bu nasıl bir dünya şeklinde aslında çok büyük bir şeye girdim, strese girdim diyeyim şey olarak. Hamileyim ve böyle bir dünyaya çocuk getiriyorum. Müthiş bir bozulmanın olduğu, işte eşitsizliğin olduğu falan. Sonra kızım doğduktan sonra, ben

şirketten ayrılmaya karar verdim. Eşime sordum. Dedim ki, sen dedim, idare edebilir misin durumu. Çünkü ben o şirkette çalışmaya gidecektim ve çocuk, bakıcı da olacaktı ve yani çocuk da mahvolacaktı (gülüyor) anlatabiliyor muyum? Benim düşünceme göre böyle bir şey vardı. Başka türlü bakma imkânımız yoktu çünkü. O da ben idare edebilirim dedi ve ben daha az bir gelire sahip olmayı göze alarak işi bıraktım. Benim niyetim iki çocuk yapmak. İki sene sonra bir çocuk daha yapmak, ondan sonra da işe başlamak (gülüyor). Planım bu yani ve birincisi kızım oldu. Bir de tabii ona elimden geldiğince en iyi şekilde, onun duygusal durumuna karışmadan, onu güzel büyütmek. Yani onun için başkalarının elinde büyümesini istemiyorum. Çünkü bakıyorum işte. Yok kuş kapacak hadi çabuk ye, yok taş olursun, yok işte onu yaparsan böyle olursun gibi bir sürü şeyler var. Yani çocukları gerçekten, gerçeküstü şeylere inandırma kapasitesi çok yüksek yetiştirirken aslında. Dilimizde pelesenk olmuş şeyler. Çocuk yetiştirme lafları çocuklara çok uygun laflar değil, daha çok büyüklerin rahatlığına yönelik şeyler. İşte iki seneyi biraz geçerekten de oğlum oldu. Ben çocukların okulları, şeyleriyle ilgileniyorum daha çok. Evdeyim. Eşimin işte yarı zamanlı işler genellikle ve o da çok ilgileniyor. Yani birtakım işlerini o da yapıyor, ben de yapabiliyorum. Onda bir sıkıntı yok ama ben daha çok ev içerisinde ve zamanını çocuklara vakfetmiş bir şekilde geçiriyorum. Sonra istemediğim bir hamileliğim oldu ikinci çocuktan sonra. Bu istemediğim hamileliği sonlandırmak zorunda kaldım. Bu beni çok kötü yaptı. Yani planımı bozan bir şeydi. Ben hiç böyle bir şey planlamamıştım. Bir kere daha hamile kalıp işte ve onları aldırma işte, ne bileyim ben, gömmek. O tip şeyler böyle beni çok tedirgin etti. Çok üzdü.

Çocukluğumda belirli bir zamanı anneannemle geçirdim ben. Belirli bir zaman derken, bütün yazları aslında. Yazları aynı yerde buluşuyorduk ve anneannem dokuma işleri yapardı. Ve çok hoş bir kadındı anneannem. Yani ihtisaslı bir kadındı. Hem üretti hem de tüketti aynı zamanda. Mesela koyunları varsa koyunlarının yününden ip yapar, dokuma yapardı. Pamuk varsa, ip yapar, dokuma yapardı. Bunların hepsini kendi yapardı. O dokumalardan giysi yapardı falan. Ben de anneannemle geçirdiğim zamanlar bu dokumalar ile ilgili çok ilgilenmiştim onunla. Beraber bazı şeyler yapıyorduk. İşte biz orada çaput, çul deriz. Bu kumaştan çullar dokurduk falan. Onlar için ipler hazırlıyorduk falan. Anneannemin dokuduğu bir şeyi, kumaşı sardım o şeyleri gömmek için. Ve hani bir hayatı sonlandırmış olmak, bir hayata yaşam hakkı vermemek, işte planlamadığın bir şeyin başına gelmesi, bu kısmı benim için çok önemli. Çünkü ben o kadar hani mükemmeldim ki kendime göre, benim planlamadığım hiçbir şey (gülüyor) benim

başıma gelmezdi yani. Hani böyle bir şey yok. Birisine zarar vermesinin ötesinde, hani istemediğim bir şeyi de yaşamazdım ve çok bunalıma girdim diyebilirim. Devamlı ağlıyordum sonra, bir şeyde ne yapabilirim diye. Yani hani tamam kürtaj oldum ve iki çocuğum, ikizdi bu arada kürtajım gitti ama iki tane de çocuğum var. Hani onlara en azından kendi annelik görevim olarak, onları büyütmem gerekiyor. Ne yapabilirim diye düşündüm ve beni hayata bağlayabilecek olan tek şeyin, işte çizim yapmak olduğunu fark ettim. Aslında ben üniversiteye başlarken güzel sanatlar okumak istemiştim ama babam şey demişti. İşletmeyi kazandım ve demişti ki, bu senin kolunda altın bilezik yani, bunu okuyacaksın tabii ki, öbürünü (gülüyor) okumayacaksın demişti.

Ben sınavlara bile girmemiştim ama böyle birkaç çizimlerim vardı. Hep çizimlerim vardı. Birkaç bile değil hatta. Şirkette çalışırken bile öğlen oturtur, çaycı kadının portrelerini çizerdim. Gördüğüm insanın hani portrelerini falan çizmeye çalışırdım. Ve baktım ki, beni hayata bağlayacak ve içimi rahatlatacak şey çizim yapmak. Böylece bir desen kursuna yazıldım. Bunu eşime de söyledim. Dedim, ben dedim böyle bir sıkıntı içerisindeyim ve sana dedim işte haftanın iki günü çocukları tamamen bırakıp böyle bir aktivite yapacağım. Şımarıklık olarak görüyordum bunu kendime, kendim de yani. Böyle kendi, sırf kendi isteğim için bir şey yapma meselesi bana mesela çok şey geliyordu, çok suçluluk duyduğum bir şeydi yani. Gideceğim işte, beş saat ayıracağım, ne o? Çizim yapıp geleceğim yani. Ve bu çocukları bırakacağım falan filan. Neyse. Eşim çok iyi babalık yapıyordu ama. Yani onda hiçbir sıkıntım yoktu. Öyle bir şey olsaydı, herhalde yapamazdım diye (gülüyor) düşünüyorum o zamanın kafasıyla. Çizimlere başlayınca baktım ki ilerleyemiyorum, yani hani istediğim gibi devam edemiyorum. Böyle, hep böyle bir noktada kalıyorum desen yapma şeklinde. Ve yani tabii ki insanlar okumuşlar etmişler ve sanatçı olmuşlar. Bunlar güzel ama şey diyor yani, hani öyle hemen öğrenilecek bir şey değil bu diyor. Biz diyor bunun okulunu okuduk falan diyor mesela öğreten kişiler. Ya o okulu ben de okurum (gülüyor) yani okunuyorsa. Neden olmasın yani. Ondan sonra sınavlara girdim. Mimar Sinan'ın sınavlarına hazırlanmaya başladım bu sefer. İlk sene tek resim yazdım ve kazanamadım. Mimar Sinan'ın sınavına girmiştim. Ondan sonra ikinci sene hepsini yazdım (gülüyor) resim dahil. Geleneksel Sanatlarını kazandım Mimar Sinan'ın yine. Ama muhteşem bir şeydi benim için yani. İlk sene böyle herkesin okuduğu işte temel eğitim dönemi idi ve gidiyorduk, çizim yapıyorduk, çeşitli malzemeler falan. Resmen uçuyordum yani hani mutluluktan okula giderken. İşte kaç yılıydı artık, 99 yılıydı ve deprem oldu. Yazın bir deprem oldu işte Ağustos'ta. Ben o Ağustos'taki depremden sonra okula başladım. Sonra üç ay geçti, bir

de Bolu depremi oldu faydan. Eşim bana belki de en şey cümleyi kurdu. Dedi ki, -onun işi dedim ya serbest ve yarı zamanlı bir iş diye- hareket edebilecek vaziyetteyiz dedi. Hareket etmemizi engelleyen tek şey, senin okulun dedi. Bu şehirden gidebiliriz dedi ve tek engel senin okulun dedi. Çocukların birini oraya, birini buraya bırakıyoruz dedi. Bir şey olsa dedi, müdahale edemeyeceğiz dedi. Bu yüzden ben dedim ki, hemen gidiyoruz! Yani o andaki mesela şeyimi, üzüyorum şimdi hatırladığımda ama olacağı varmış diye düşünüyorum. Okulu bıraktım ve başka bir şehre taşındım ve o başka şehrin güzel sanatları sınavına tekrar girdim ve orada okudum. Bu arada biraz fazlaca böyle şeyler hissetmeye başladım. Mesela depremle birlikte özellikle işte sırtımdan boşanan ter var, boğazımın sıkışması, ağlayamamak, tıkanmak gibi böyle fiziksel problemler. Ve çalıştığım şirketten devam eden sigortam da vardı. Biraz terapi aldım. O terapide fark ettim ki ben cinsel haz yaşamıyorum ve fark ettim ki asıl sorun babam değil, annem. Böyle şaşırdığım, kendime dair farkına vardığım şeyler oldu. Dört ay kadar terapi aldım ve bir ilaç başladı yani. Prozac'tı zaten o zaman ilaç (gülüyor). Onu içiyordum ve işte kendimle uğraşmaya başladığım bir dönem oldu böyle bir. Sonra diğer şehre gittiğimizde gene bir psikiyatristle görüşüm ve dedim ki, ben dedim "bu ilacı içmeyeceğim". Neden dedi içmeyeceksin? İşte ben dedim, yani neyse o duygularım hepsini yaşayıp ve bunu o şekilde halletmek istiyorum. Bir ilaçla, yarı uyuşuk vaziyette dedim şey yapmak istemiyorum. Yani hani böyle günümü gün etmek istemiyorum dedim. Ben dedim bu ilacı bırakmak istiyorum. Bana bu ilacın nasıl sağlıklı bırakabileceğimi gösterirseniz hani memnun olurum. Ve bir sene içinde ilacı bıraktım. Ama ağır bir depresyon geçirdim. İşte orada güzel sanatlara başlayana kadar, neredeyse evden hiç çıkmadığım bir dönem oldu. Kendimden çok az memnun olduğum bir dönem oldu.

Ya şöyle. Yani babam beni çok sıkıydı çocukluğumda. O namus meselesi, işte şey disiplin, ona yakışır bir evlat olmak, başarılı olmak, işte hayatının düzenli olması, her şey. Her şey konusunda son derece kuralcı ve şeydi yani, hani istisnaya yer yok gibi bir durum vardı. Böyle olacak derdi babam ve öyle yapmak zorundaydık. Böyle bir durum vardı. Benim için de öyle, abim için de öyleydi açıkçası. Hani kız erkek ayrımı bile değil neredeyse bu. Babamın genel kuralı. Şeydi, yani hayatınızı, işte okuyacaksınız, başarılı olacaksınız, iyi bir evlilik yapacaksınız, işte ailemize yakışır insanlar olacak. Siz de ailemize yakışır insanlar olacaksınız. Benim namusuma, onuruma leke sürmeyeceksiniz. Kurallar böyle bir şey.

Benim bu ite geliştirdiğim üzüntü diyeyim veya hüzün. Bununla ilgili bende oluşan duygusal hüzünler veya diyelim ki bir kurala uyuyorsun ama o kuralın sende bir maliyeti var ve bu da sana bir i çöküntü olarak aslında yansıyor. Gençlik yaşında bunu, sanırım ilgi alanının çok dağınık olmasıyla veya hormonlarının çok yüksek olmasıyla bunu fark etmiyorsun. Yani bu geiştirilebiliyor o zaman. Mesela isyan ediyorsun ve isyan ettiğin zaman kendini rahatsız ediyorsun. Babamın o tavrını düşündüğün zaman ama, o kuralları kendini adapte etmek ve Şey yapmak sende bir duygusal çöküntüye sebep oluyor. O çöküntünün annemin ses çıkarmaması ile ilgili olduğunu fark ettim. Ya asıl sorunum, asıl sorunum değil, ikisi de sorunum. Babamın otoriterliğinin yanında, annemin o otoriteye karşı tavrı almamış olmaması. Bunun beni çok güçsüz hissettirdiğini fark ettim. Ama bu da bir taraftan da kendi dşncene de ters. Güçlü olmaya çalışıyorsun. Her Şeyde iyi olmaya çalışıyorsun ama sana örnek teşkil eden insan çok güçsüz. Bu da duygusal bir bağ ve duygusal bir çöküntü. Bütün bunların hepsi böyle bir anda gelişen Şeyler değil. Mesela bunu fark ettim ve tamamen güçlü olmaya karar verdim diye de bir Şey yok. Çünkü o i çöküntüyü yaşamaya devam ediyorsun. İ kntnde bazı Şeyler var ve onların tekrar ayağa kalkması, tekrar yaşama dahil olması zaman alıyor ve emek istiyor ve kendini tanımak zorundasın bunun için. Yani kendini tanımadan bunu başarman mümkün değil. O zaman hani, açıkçası o zamanlarda hiç toplumsal cinsiyet hakkında bilgim de yok (gülüyor). Olsa belki daha iyi anlayabilirsin olayları gerçekten hani, bir cehalet var (gülüyor). Bu kadar okumanı gerektirecek bir cehalet var (gülüyor). Her neyse. Yani o, artık yaşıyor olduğumuz Şehre, annem babam da geliyordu evimize.

Babam daha yumuşamış bir insandı diyebilirim o zamanlarda. Emekli olmuştu. Ailesi için -sekiz kardeş ya-, ailesi için yaptığı ve yapmaya çalıştığı her Şeylerin kendine boş döndüğünü (gülüyor) fark etmişti. Ve yine hiç kimsenin hayatına direkt müdahale edemeyeceğini anlamıştı. Çok direkt müdahale etmeye çalıştı aslında. Çok yanlış olduğunu ben de sonradan gördüm. Babam da belirli bir hüzün vardı yani. Şey vardı ee, ne denirse. İstediklerini başaramamış olma gibi bir durum vardı. Annem yine aynı kişiydi diyebilirim. Biraz belki daha özellikle maddi anlaşmazlıkları fazlaydı diyebilirim. Bir gece arkadaşımın doğum günü vardı. Eşim de o zaman -sonradan askerlik yaptı- askerdeydi. Ondan sonra ben o doğum gününe gittim. Cep telefonu vardı. Hani cep telefonu çıkmıştı artık. Doğum gününe gittim ve giderken de dedim ki, 11 gibi dönerim akşam, gece. Tamam, ocuklar annemlerle birlikte bizim evde. Ondan sonra ben 11'de kalkamadım oradan ve telefon ettim. Dedim ki, ben dedim geç kalıyorum ama merak etmeyin yani

buradayım. Arabayla geleceğim zaten, bir sorun yok bana göre. Saat 1 gibi falan ben çıktım oradan geldim. Babam böyle mutfakta oturuyor. Elinde bir sigara, "gecenin bir saatinde bir kadın tek başına sokakta" dedi. Baba dedim, bir cümleyi, gecenin bir vaktinde bir kadın tek başına sokakta diye kuruyorsan dedim, hiç konuşmayalım dedim. Sen dedi, farkında değil misin? dedi. Ben seni merak ediyorum dedi. Merak ediyorsan dedim; elinde telefon var, açarsın sorarsın dedim. Bana kuracağın bu cümle bu değildir, ne demek istiyorsun dedim ve babam kalktı gitti. İki gün biz babamla konuşmadık. Annem dedi ki, babandan özür dilemelisin. Dedim, niye diliyorum, o benden özür dilemeli dedim. Yani farkında değil misin dedim, bana söylediği şeyin dedim, ne yapmış olabilirim, gecenin bir yarısında sokakta tek başıma bir kadın olarak ne yapmış olabilirim dedim yani. Haber verdim 11'de geç geleceğimi. Merak ettiyse açar, sorar. Sonra, ertesi zamanlarda, yani ertesi günlerde babam konuşmaya başladı benimle. Hani böyle bir şey geçirdik. Tekrar (gülüyor) güncellemeye geçti bir anda. İlişkimizde bir güncelleme geçirdik (gülme devam ediyor). Biraz böyle yakası açık falan giyindiğimde mesela, hani onun da yakası çok açık değil mi kızım falan diye. Ben böyle istiyorum baba şeklinde cevap vererek (gülüyor). Hani bu küçük güncellemeleri de yaptık. Sonra işte kızım var, kız çocuğum var. Biraz takip ediyor. Şimdi o diyor, sinemaya gitmeye kalkacak erkek arkadaşıyla, izin verecek misin? diyor babam. Vereceğim tabii baba diyorum (gülüyor). Diyor, ya başına bir şey gelirse diyor. Gelmez baba, bir şey olmaz, merak etme, izin vereceğim falan diyorum. Böyle hani küçük, ufak ufak adımlarla biz babamla arayı düzeltmeye çalışıyoruz diyeyim size. Babamın kısmını bitireyim, sonra çocuklara dönmen lazım artık bir şekilde.

Babam dedi ki bir gün. Arabaya bindi, bir yere gidiyoruz. Kızım dedi, sen böyle diyorsun ya dedi, ben senin için her şeyi yaptım dedi. Abine dedi, kaç kere tembih ettim dedi, her zaman kız kardeşinin yanında ol dedim dedi. Babacığım dedim, zaten sorun burada dedim. Sen dedim, beni bana emanet etmedin, beni hep bir başkasına emanet ettin dedim. Hiçbir zaman parada bana güvenmedin baba dedim. Her zaman dedim -parasal şeylerde de öyle bir durum vardı- her zaman abime güvendin, eşime güvendin dedim. Yani bu, bir erkeğe güvendin dedim. İşte o anını babamın unutamıyorum. Şöyle kaldı, çok kötü oldu. Hiç bunu düşünmemiş babam. Hiç düşünmemiş yani. Hani beni, bana sevgisini verdiği düşünüyormuş bu şekilde. Sonra babamı, -zaten biraz depresyondaydı- şimdi kaybettim onu ben, öldü. Yani benimle ölmeden üç ay önce bir konuşma yaptı. Dedi ki, işte ben çok üzgünüm dedi, sana haksızlık ettim dedi. Ben de pek alttan almadım. Çünkü ben de alttan alsaydım, çok ağlayacaktık birlikte (gülüyor).

Ondan sonra, alttan almayışıma da biraz kızdı. Her neyse, en sonunda öleceği zamana yakın ilk defa babam ölüm döşeğindeyken yanına yattım (ağlamaklı ses). Yani ilk defa babamın yanına yattım. Hayatımda ilk defa. Bilmiyorum belki hani bebekken yatırmışlardı, hiç bilmiyorum. İlk defa babama sarıldım ve dedim ki, yani hani biz dedim senin istediğin gibi çocuklar olmadık belki. İşte ne bileyim ben. Hani işlerimizde çok başarılı olmadık, işte ben sonradan zaten güzel sanatlar okudum. Ama dedim, yani hani biz senden, bizden doğan çocuklar için dedim, elimizden geleni yapmaya çalışırız babacığım merak etmeyin. Sen eğer dedim bir şey yaparsak, düşünürsek, hani köyden çıkıp okumuş bir insan olarak hayatındaki en büyük aşamayı kat eden bir insansın. Belki en büyük atlamaları sen yaptın o anlamda. Bileydin, senden doğacak torunlar da gördüğün gibi hepsi pırlanta ve hepsi dedim hayatlarında başarılı ve mutlu olacaklardır. Hani hiç üzülme dedim. Sağol! Sağol! falan dedi. Böyle işte. Neyse babamı kaybettik, o şekilde.

Annemle ilgili kısmı hani sonra şey yaparım, ama ben çocuklarımla ilgili kısma gelmek istiyorum. Çocuklarımin arasında üç buçuk yaş var. İşte büyük kız ve küçük erkek. Kızım böyle bıdır bıdır her şeyi merak eder, her şeyi sorar bir yaşta, altı yaşında mesela. Beş-altı yaşında çocuklar öyle olur ya! Oğlan da her şeyi yeni daha anlayan yaşta. İkisi hep beraber bunların. Bazı sorular soruyor, ilk soruları duyuyor. Ben bunun çok farkında değilim yani. Bunun çok farkında değilim, duyduğunun.

Bir gün yolda yürüyoruz, durdu, buldum! dedi. Neyi buldun oğlum? dedim. Kapısını çalacağım dedi, açarsa var, açmazsa yok! dedi. Neyin kapısını oğlum? dedim. Caminin dedi. Onun evi değil mi orası? dedi (gülüyor). Ne cahillik ettim. Çocuk bunu nereden düşündü? Daha çok küçük çünkü. Gerçekten dört yaşında veya beş yaşında öyle bir şey. Bunu düşünecek yaşta değil yani. Allah Allah (gülüyor) çok enteresan bir çocuktü yani. Ablası önde o arkada, onun şeyi. Sanki ablasına verilen cevaplar onu da şey yapıyor, besliyor. Öyle bir durumda. Kızım soruyor mesela, anne çocuk nasıl doğar? Anne çocuk nasıl olur? diye soruyor. İşte ben diyorum ki, kızım diyorum, cinsel birleşme diye bir şey var anne baba arasında, o gerçekleşiyor ve onun sonucunda çocuk oluyor diyorum. Cevap bu kadar. Sonra kızım böyle bir-iki ay sonra geliyor. "Anne cinsel birleşme ne demek?" diye soruyor (gülüyor). Yani o onda onu sindirmiş oluyor. Böyle oluyor, öyle oluyor. Düşünüyor, düşünüyor ve buluyor bir şey. Bu nasıl oluyor? diyor. Ben de kızım diyorum, işte öpüşmek gibi oluyor. İşte anne baba birbirine sarılıyor, işte öpüşmek gibi düşün. Çıplak olduklarını düşün. Erkeklik organı var. Kadınlık organı var

ve bunlar iç içe geçiyorlar ve yum..., bu kadar anlatmıyorum galiba. Cinsel birleşme oluyor ve yumurta alışverişi oluyor (gülüyor). Bunu anlatıyorum bir şekilde. Sonra bir gün oğlum böyle babası ile yatakta yatarken hop dedi, aramıza geldi yattı. Anne dedi, sen diyorsun ya dedi, anne yumurtasıyla baba yumurtası birleşiyormuş dedi (gülüyor). Ben de dedi, bakıyorum dedi, hiç yumurta göremiyorum dedi. Buradan dedi, bir yumurta dedi, zıp, zıp, zıp, zıp gidip, sana gelmesi lazım dedi. Ne yapıyorsunuz anne dedi (gülüyor), boru mu takıyorsunuz? (gülüyor) dedi. Böyle komik bir şey oldu yani tuhaf bir şeydi bu. Sonra kızımı hani düşünceme göre işte adet için hazırlayacağım, bir de şöyle bir şey var. Şimdi yedi yaşına, altı yaşına geldi, bahçede oynanabilir durum var. Herhangi bir taciz karşısında nasıl önlem alması gerekiyor? Bunu anlatmam lazım. Onu şey yapmadan zorlamadan, duygusal olarak zorlamadan, böyle birtakım sorunlarım var yani hani çözmek gereken. Kızıma şey dedim, bak dedim... İşte bunu zaten arkadaşlarımla da konuşuyoruz bu arada falan diye. Çünkü arkadaşlarının evine gidiyor. Evine gitmesi için izin vermemek istemiyorum. Evine gitmesini yani normal bir yaşam sürmesini istiyorum ama tehlikelerden de uzak olmasını istiyorum. Şey dedim hani, bedeninde kendine ait bölgeler var, bu bölgelere kimsenin dokunmaması gerekiyor. Ancak işte bir doktor dokunabilir veya anne baba çok gerekiyorsa böyle bir dokunabilir. Sen temizliğini kendin yaparsın, zaten banyo temizliğini falan öğretirken de bunu söylüyorsun. İşte kendin temizlemelisin kendini, kendin yıkamalısın kendini. Bunlara aslında tek sen dokunabiliyorsun. Ben sana yardım ediyorum. Kimsenin dokunmaması lazım bunlara büyüyünceye kadar veya kendi şeyini koruyuncaya kadar gibilerinden. Anne baba oluncaya kadar gidiyorum ben, böyle genç kız oluncaya kadar tabii şeyler söylüyorum öyle.

Kızıma bunu anlattım yani. Ama bu tabii benim korkulu bir şeyim. Gene de tedirginim şey olarak yani. Çocukların başına bir şey gelirse diye. Çok fazla hikaye var çünkü. Bir gün balkonda oturuyorum. Balkonda yüksek duvarlı. Aşağıdan bir ses duydum. İşte "güzel kız, kaç zamandır görünmüyorsun, neredesin?" Kalktım, bu dedim kesin benim kıza söyledi. Baktım, aşağıda restoranın çalışanlarından biri bahçenin kenarından geçiyor ve benim kızıma söylüyor. Ondan sonra neyse çağırdım eve kızımı, çağırdım, eve gel dedim, geldi. Ben aşağı indim ve restorana gittim. Dedim ki, biraz önce dedim çalışanlarınızdan biri yoldan geçerken kızıma böyle bir şey söyledi. Aa, olamaz öyle bir şey dediler. Oldu dedim, ben duydum. Bir daha dedim, benim çocuklarıma dedim veya herhangi bir çocuğa dedim yani bir şey söylerseniz dedim bu bahçede dedim sizi şikayet ederim dedim. Ayağınızı denk alın dedim. Öyle böyle ben onlara bir güzel

bağırđım, ettim, çıktım. Kızıma hiçbir şey söylemedim. Bu mesela benim için çok önemliydi. Çünkü böyle birisine âşık olurum, hamile misin? Annem, babam hemen: bir şey oldu mu? Ya yani "olmadı tabii ki (gülüyor). Ne olabilir ki? Yani hemen seni suçlu duruma düşürme. Bir şey oldu mu diye. Sen mi şey yaptın? Yüz verdin mesela. Hani böyle bir duyguyu hiçbir zaman kızımın yaşamasını istemedim ve hiçbir zaman da yaşamadı Allah'a şükür. Yani gerçekten bunu başardığımı düşünüyorum. Ama adet kanaması çok erken yaşta oldu, dokuz yaşındayken. Böyle yumurtalığında kist gibi bir şey büyümüş. Bir gün dedi ki "anne bende kan var" dedi. A kızım falan dedim ve baktım gerçekten vajinasından geliyor ve çok telaşlandım. Yani çok telaşlandım derken hani ben de şaşırdım böyle bir şey olduğuna. Çünkü bir emare de yok, yani böyle bir şey olması için ve doktora gitmemiz lazım. Anne bu kötü bir şey mi bu? Dedi, yok yavrum kötü bir şey değil, bu senin dedim çok sağlıklı bir kadın olacağına yönelik bir işaret aslında dedim. Sadece dedim, biraz erken oldu dedim. Halası da vardı evde. Kuzum dedi bak dedi biz de oluyoruz dedi, çıkardı orkidi gösterdi. Bak dedi bunları koyuyoruz falan filan dedi (gülüyor). Ondan sonra biraz o neşeli bir şekilde söyledi. Ondan sonra şimdi doktora gideceğiz şimdi dedim. Doktor dedim bakacak dedim buraya dedim yani şey yapacağız. Buna dedim bakacak ve ne olduğuna bakacak falan filan dedim, ondan sonra doktora gittik. Erken olan, o çikolata kisti olan durumlardan biriymiş. Ondan sonra hani yavaş yavaş adet görmeye başladı. O konuda çok iyi şey yapamadım, ayarlayamadım açıkçası eğitimin o kısmını. Sonra kızım günlükler tutuyordu. O günlüklerde tabii her bir şeyi yazıyordu kendine ait. Bir gün böyle; -günlükleri de ortalarda dolanıyor yani hani isteyen açar, okur gibi bir durum var-. Bir gün dedesi var işte bizim evde gene. Dedesi uyumak için onun odasına girdi. Dede dedi, orada benim günlüğüm var tamam mı? Dedi. Dedesine şunu söylemek istiyor. "Dede yani benim özel şeyimi okumazsın herhalde"(gülüyor) diye söylüyor. Bir de benim orada günlüğüm var tamam mı? dedi. Babam da tuttu dedi ki: kızım dedi, ben onu bir okurum dedi (gülüyor). Ben de eşime dedim ki: şey yapmamız lazım, çocuğa kilitli bir şey almamız lazım (gülüyor). Bu böyle olmayacak çünkü herkes okuyacak, kız güveniyor herkese. Sonra babası büyük bir sandık aldı. Dedi ki, bu senin çeyiz sandığın. Bunun içine kendine ait bütün özel şeyleri koyabilirsin ve istediğim zaman sadece sen açmalısın. Böyle kilitli bir sandık aldık ona. O onun içerisine; anılarını, işte günlüklerini falan filan biriktirdi hep. Sonra oğlumun da böyle bir sandığı oldu ileride. Öyle hani yani, şey açısından, duygusal yaşam olarak çocuklara zarar vermeme işini yapmaya çalıştım kendime göre.

Babamız çok iyi bir babaydı. Hiçbir şekilde hiçbir kısıtlama getirmedi. Kızım ilk âşık olduğunda, baba ben bir adama, bir çocuğa âşık oldum dedi. Aa, kızım kim o falan filan yaptı. Ondan sonra anlattı babasına gayet rahat. Babası hiçbir şey söylemedi. Böyle rahat bir duygusal dönem geçirdik yani. Ya, çocuklar hakkında bilemiyorum başka diyebileceğim bir şeyler var mı? Oğlumla ilgili şeyler olabilir. Mesela oğlumda şöyle şeyler vardı. Bugün mesela geliyorum eve. Çaydanlığın altı yakılmış. Ondan sonra tencereler açılmış, çaydanlık boş boş kaynıyor. Oğlum sen ne yapıyorsun ya dedi yani hani bu çaydanlık ne? Niye altı açık? Bunu yaptığı sıralarda bayağı küçük yaşları, ayağının altına böyle küçük bir sandalye koyar, kendi omletini kendi yapardı.

4 yaşındayken falan Ocak ocakta bir şeyler yapabiliyor yani. Ocak'ta bir şeyler yapabildiği yaşlar. O zaman da sanıyorum: altı-yedi yaşlarında olsa gerek. Anne dedi, kaç gündür yağmur yağmıyor dedi. Havada dedi bulut yok dedi. Ben dedi bu çaydanlıkları kaynatıp, suları havaya gönderiyorum (gülüyor). Yağmur yağsın, değilse susuz kalacağız, kıtlık olacak falan (gülüyor). Hani böyle her gün; mesela şey yapardı. Hava ısısına, basınca falan bakardım. Nem oranına falan bakardı böyle tuhaf takıntıları vardı. Evimizde böyle elektrikli termosifon vardı. Bir gün geldi, gelince banyoya girdi. Gene ilkokul zamanında ve dedi ki, termosifonun ısısı 110 derece. Bir gittim baktım, gerçekten öyle. Meğerse; termostatı bozulmuş, işte bütün suları açtım ve buharı açtı. Bir yere girdiğinde ilk böyle rakamları görüyordu çocuk. Arabaya oturuyordu, işte ne kadar benzin yakmışız, ne, kaç kilometre gitmişiz, kilometrede kaç yakmış falan. Bu tip şeyleri hesap diyordu. Onun cinselliğiyle ilgili neredeyse hiçbir şeye karışmadım açıkçası. Hani sadece şöyle bir şey söyleyebilirim. Mesela bir gün süt pişiriyordum ocakta, geldi, anne dedi, ben sütü karıştırdım dedi. Ben de baktım yemek kaşığıyla karıştırmış. Yani, yemek bulaşık olan kaşıkla karıştırmış. Sen dedim, nasıl böyle bir şey yaparsın dedim. Bak dedim, yemek bulaşığı olan kaşıkla karıştırmışsın sütü dedim. Yav dedi, ben dedi sütü karıştırıyorum dedi. Sen bana dedi yemek bulaşığı, kaşığıyla karıştırmışsın diyorsun dedi. Hiç dedi bir dedi aferin de demiyorsun dedi. Bana bak dedim. Şu anda sana hayatının en önemli şeyini söylüyorum dedim. Doğru yapmak zorundasın dedim, yemek kaşığıyla dedim, süt karıştırılır mı diye kızdım (gülüyor). Böyle yetişmesi lazım. Bunu önemsiyorum ben. Erkek çocukları yetiştirirken. Yani mesela süt karıştırmış olması değil de sütü doğru karıştırmış olması da önemli bence. Erkek çocuklarını, kendime de baktığım zaman erkek çocuklarını anne olarak biraz daha böyle şımartma eğiliminde olduğumuzu hissediyorum. Biraz daha onlara böyle bir toleransımız olduğunu hissediyorum. O duyguyu kendimde görmek de mesela beni

rahatsız ediyor. Tam olarak nerelerde bunu gördüğümü, net belirleyemiyorum ama. Ya mesela zor şartlar altında dışarıdan bir şey alınıp gelinecek olsa, oğluma söylerim yani bunu hissediyorum. Bu ayrımı yaptığımı düşünüyorum. Bu ayrımı yapmamayı başarabilir miyim? Bilmiyorum. Öyle bir şey var yani. Erkek. Bir kadının oğluna ve kızına olan davranışları bence tamamen eşit değil. Daha çok erkek çocuğuna, babanın daha iyi müdahale edebileceğini düşünüyorum. Müdahale demeyeyim de yani örnek olabileceğini düşünüyorum. Bunu nasıl düşündüm bilmiyorum. Çünkü ben onun erkeklikle ilgili duygularını kendim yaşamadım yani. Kendim o dar boğazlardan geçmedim, ne bileyim, bir penis büyüklüğü küçüklüğü sorunun yok yani benim (gülüyor). Bu çok önemli bir sorun onlar için ve ben bu sorunu hiç yaşamadım yani hani. Kendime ait böyle bir cinsel sorunun yok. Penis büyük mü, küçük mü diye. Bu onların sorunu ve bunu hani mesela çocuk, babasız büyümüş çocuklar da olabilir, onlar nasıl halledebilir bilmiyorum. Ama babanın bilinçli olmasının: bu konuda önemli olduğunu düşünüyorum.

Canlılar evresine gelmem gerekiyor. Şimdi bir şekilde yani ben bu kendi içime yönelik sorgulamaları gerçekleştirdikçe ve çok planlı bir hayat sürdürdüğümü fark ettikçe, ya tabii ki kendine ait bir hayatı yaşamıyor olduğunu fark ediyorsun. İşin aslı bu herhalde. Bunu kendim için fark ettim ama bir de şöyle bir şeyim vardı. Şansım vardı diyeyim. Sanat alanında olunca, sanatsal yaratıcılık ve özgünlük meselesi oluyor ve kendi özgünlüğün için aslında kendini deşmen gerekiyor. Yani özgün bir şeyler, kendinden bir şeyleri ortaya çıkarabilmek biraz zaman alıyor.

Mesela ben işlerimde kumaş kullanıyorum. Kumaş kullanmayı, öyle hani benim bu problemin var anneannem de bunları yaptım, öyleyse kumaş kullanayım gibi bir mantıkla kullanmadım. Enteresan bir şey oldu o da. Yani şöyle oldu, şimdi benim anneannemle yaptığım eylem şuydu, eski giysilerimizi alıyorduk artık işe yaramaz, giyilmez durumda olan giysilerinizi alıyorduk ve onları diliyorduk. Kumaş dilmek denir böyle. Şerit haline getirirsiniz. Şerit ip haline getirirsiniz. Birbirine eklersiniz; kocaman bir yumak yaparsınız, sonra onu normal bir ipmiş gitmiş gibi dokumaya verirsiniz. Sonucunda da çaput, çul dokunur. Biz eskimiş giysileri anneannemle sicim haline getiriyorduk. Ve ee, işte anneannemin bana öğrettiği şey şuydu, işte bu kumaş. Neresinden başlayarak kesmen lazım, hani en iyi nasıl sicime ulaşırsın. Çünkü kumaşlar şekilsiz oluyor genelde. Dört köşe olmuyorlar. O tip şeyleri öğretirdi. Bir de giysilerden artan parçaları da böyle keser, şey yapardık; diler ve ipe dönüştürürdük. Ben

sanatla ilgilenmeye başlayınca, tuvalden artan parçaları atamazdım. Ya onlar hep böyle bir kenarda birikti, şey oldu, atamıyorum yani, hani bir şekilde atamıyorum. Kumaş sonuç olarak. Ama böyle bir yüzü vardı yani hani sadece bir kumaş parçasını verdim gömdüğüm şeylere. Ya öyle bir ilişki vardı. Hani kumaşla ilgili yakınlığım biraz daha arttı diyebilirim.

Ve Körfez Savaşı meselesi olduğunda, işte o özellikle Irak'ın bombalanmasının televizyonlarda böyle havai fişekler şeklinde gösterilmesi meselesini ben de seyrettim. O zaman da savaşla ilgili bir iş yapmamız gerekiyor ve bu işi ben bir halı olarak tasarlamak istiyorum. Ama okuldaki hoca da diyor ki, figüratif bir şey olsun. İşte bir asker diyor mesela diyor, potinlerini diyor ayağına geçirirken. Onu, o figürü diyor, resmet diyor. Halı, halı da neymiş diyor. Ben de diyorum ki hani halı da diyorum, hani Orta Doğu'ya ait bir şey. Olay da Ortadoğu'da oluyor ve hani bir süsleme gibi oluyor. Dolayısıyla Ortadoğu'nun aslında o süsleme motiflerine bir motif daha etkileniyor ki bu da bir bombayı düşün. Bu bomba motifini eklemek istiyorum. Böyle bir şeyimiz var ders aldığım hocayla. Hocamız tabii biraz farklı düşünceye sahipti. Böyle de bir şeyimiz var. Okulda yapılan işler başka bir yere hediyeler falan gidiyordu (gülüyor). Öyle bir durumlar vardı yani, tuhaf şeyler vardı okulda, her neyse. Ve ben Irak'ta bir tane kütüphaneye bomba atılıp, o kitaplar yanınca, yok olunca, kitapla ve bombayla bir iş yapmaya karar verdim. Tuval üzerinde bunu deniyorum. Kitabı yerleştiriyorum, bombayı yerleştiriyorum, hatta oğlumun bir oyuncağı vardı, bomba oyuncağı. Onu yarısından kestim, onu koyuyorum falanlar, çok zor işim. Yapamıyorum yani, hani kompozisyonu ayarlayamıyorum. O açıdan zor. En sonunda yerde bir tuval parçası vardı, böyle attığım bezlerden, aldım onu gerdim böyle üzerine. Tekrar böyle iki katmanlı bir şey oluşturduğum ve kitabı bir tarafa, şeyi bir tarafa koyunca oldu. O anki halimi, anımı mesela; onun olma anını, geri çekilip baktığımda "evet bu!" deme anımı çok iyi hatırlıyorum. Yani bu planlanmış bir şey değildi ama böyle sanki böyle bir birikimle ortaya çıkmış bir şeydi. Sonradan kumaş gerçekten fazlasıyla girdi işlerin arasından. Bilinçli olarak girdi çoğu zaman da. Ha oradan şeye gelecektim, boşanma meselesine gelecektim aslında.

Şimdi bu dönüşümleri geçirirken, bir şekilde yani özel hayatında gitmeyen şeylerin farkına varmaya başlıyorsun. O olmayan şeylerin farkına varmaya başladım. Bu süreç hani öyle bir anda olmadı ya, bir-iki ayda olmadı, biraz zaman aldı. Ama farklı konularda da artık anlaşılamamaya başladık. Beraber iş yapıyorduk. Beraber iş yaptığımız konuda anlaşılamamaya başladık. Falan filan derken ben boşanma kararı almaya karar verdim.

Kendi kendime (gülüyor). Ve dedim ki, ben dedim senden boşanacağım büyük ihtimalle. Ben dedim, yani böyle böyle boşanmak istiyorum aslında. Yapabileceğimiz bir şey var mı hani? O da çok şey almamış onu. Yani sanki böyle bir tehdit gibi almış. Hani ayağını denk al, böyle giderse boşanırim gibi bir şey almış. Çocuklar epeyce büyüttüler ve üniversite sınavları zamanları vardı. Sınav zamanları vardı. Dedim ki, açıkçası ben dedim, sınav zamanlarının bitmesini bekliyorum dedim. Yani çünkü onların hayatının dedim en önemli noktasında, onlara da zarar vermem söz konusu bile değil. İstersen hani boşanalım ve onlara söylemeyelim. Bu seni tedirgin ediyorsa veya dedim, bittikten sonra. Ve bittikten sonra ben davayı açtım ve hani boşandık. O süreci anlatmayacağım. Şimdi çok şey, zaten hani şey, bir şey yok onun içerisinde, zorlu bir şey yok diyeyim şey olarak. Zor bir süreçti tabii ki boşanma anı. Hani bir hakimin mesela karşımıza çıkıp da, heey işte 24 sene geçmiş, sen bu adamla 24 sene anlaştın da şimdi ne oldu? diye soruyor mesela. Hani birisine böyle bir hesap vermek zorunda kalıyorsun mesela bununla ilgili. Bunun bir delili olmak zorunda yani, hayır öyle bir delili yok yani. Sana ne. Ben istemiyorum veya istiyorum. Bu kadar basit. Bunu mesela sana soruyor. İşte sen boşanma davası açtığın için belki sana soruyor. Erkek olsa ona soracak belki ama sorma dili de şey. Yani bunda karar veren merci şeklinde senin hayatın için. Beklenmedik bir şeydi. Yani aslında ben ona söylemiştim. Bunu blöf olarak algılaması, onun beklememesine sebep olmuş. Bana mesela dedi, hani ne yapacaksın? Nerede yapacaksın? Hani ben ekonomik güce de sahip değildim o zaman. Aç kalacağım yani dedim yani. Aç kalacağım dedim ve dedim öyle devam edeceğim. Böyle birtakım kavgalar geçirdik tabii ki. Onu yaparım, bunu yaparım gibi şeyler söyledi. Ben dedim: eline ne geçebilir bunları yaptıktan sonra. Kendine yakışanı yaparsın falan. Öyle bir dönem geçirdik yani. Kavga ettiğimiz ve şey yaptığımız, tartıştığımız. Ama benim için mesela en zorlayıcı kısmı hakimin tutup da benim evlilik hayatımı (gülüyor) üç dakikada, beş dakikada sorgulamaya kalkmasaydı. Neyse ki; maddi meseleler vardı, maddi anlaşmazlıklar vardı. Onları görünce hemen boşadı. Onlar çünkü çok benim lehimeydi ve anlaşmalı boşanmaydı. Onları görünce boşandım, boşandık. Hiç şey almadım, nafaka falan almadım tabii. Babam da vefat etmişti. Sonra annemle birlikte tekrar İstanbul'a geldim ve İstanbul'da annemin evinde, annemin yanında yaşamaya başladık. Yaklaşık dört yıl bu şekilde yaşadıktan sonra 10 ay önce kendi atölye evimi kurdum. Kendime ait bir mekânı kurdum. Yani aslına bakarsanız, hayatımda ilk defa kendime ait bir mekândaydım. Kendi şartlarımda oluşturduğum atölyem bile olmadı o güne kadar, bugüne kadar. Kendi şartlarımda oluşturduğum bir mekânda yaşıyorum. Erkek arkadaşımın olması oğlumu biraz zorladı (gülüyor).

Şöyle söyleyeyim size. Böyle boşanma eylemimi şöyle düşünme eylemi geçirdim aklımdan. Onu atlamamak lazım. Bir anneyim diye düşündüm. Anne olarak benim, çocukları bir yere kadar eğitebilirsiniz, yani bir yere kadar çocuklara işte, onu yap, bunu yapma, şunu yap, şunu yapma, şöyle davran, böyle davran. Zaten bunları da hani daha çok söylediğim durum da yok. Yani bir yere kadar şey yapabilir, müdahale edebilir ama eğer bir anne kendi hayatını tam olarak yaşıyorsa eğer, kendi istediği gibi yaşıyorsa bundan çocuk olumlu veya olumsuz birçok şeyi alacaktır diye düşündüm. Ve hayatımda kendi istemediğim şeyleri yaşamamaya karar verdim. Kendi istemediğim şeyleri reddetmeye karar verdim. Hayır! Hayır demek benim için oldukça geç öğrendiğim bir şeydi. Yani hayır demeye karar verdim çocuklar için aslında. Hem kızım hem oğlum için bayağı bir güçlü anne modeliydim, şey olarak: kendi istediğini yapan, işte annelik yapan, arkadaş, gerektiğinde hani kızan falan. Boşandıktan sonra yine boşanmayı da rahatlıkla kabul ettiler, bir problem çıkmadı. Ama erkek arkadaşım olduğunda problem patladı ve dediler ki, babamızdan sonra seçtiğin kişi bu mu (gülüyor)? Evet bu dedim ben de, siz de mi? O arada tabii problemler bir zaman geçirdik. İşte: anne inanamıyorum! falan gibi tavırlar. Karşı tarafta da yani problem vardı. Böyle problemler bir ilişkinin olduğu bir dönem geçirdim açıkçası. Şuna sevindim. Annenin hiç hata yapmadığını düşünmek, mesela bence çok sakıncalı bir şey. Çünkü anne sonuç olarak bir insan ve hata yapabilir. Olumsuz da olan katkıyı da olumlu olarak görüyorum ben bu konuda. Yeter ki ben istediğim şeyi yapayım yani. Onlar olumlu veya olumsuz düşünebilirler. Ben de hata yapmış veya doğru yapmış olurum. Benim için fark etmiyor bu. Sosyal ilişkilerimiz öyle birbirine uyumlu değil ki! Arkadaşlıklarımız, dostluklarımız, sevgililiklerimiz. Önemli olan iyi olduğu yönde bir ilişkiyi geliştirmek. Geliştirmede, gelişmede de bundan vazgeçmeyi bilmek. Böyle bir süreç yani. Bu hepimizin hayatında böyle. Onların hayatında da belki öyle olacak. Onun için fazla umursamadım.

Annemle sevgili konusunda biraz zorlandık (gülüyor). Bu, belki de en zorlu süreçti. Şöyle söyleyeyim, yani annem İstanbul'a geldikten sonra; annemin okuyamamak içinde pek bir ukde olmuş. Yani şey olarak, okuyamama meselesi. Halk eğitimin kurslarına devam ettiği bir müddet. İşte burada kişisel eğitim aldı, koroya katıldı, takı kursları aldı. Bayağı çok kurs aldı ve o kişisel gelişiminde şunu öğrendi. Herkesin bir şeyi var, penceresi var. Baktığı bir pencere var ve herkes o pencereden bakıyor. Dolayısıyla o pencereden bakan kişinin yaptığı şey; aslında sana karşı yapılmış bir şey değil, kendi bakışı ile ilgili bir şey. Bunu tartıştık onunla çok çok. Sonrasında şey yaptı yani.

Neredeyse hiç o ne demekti, sevgilim var demedi. Ama bir iki kez, annemle oturmaya başladıktan sonra dışarıda kalmıştım. O zaman böyle tedirginliğini fark ediyordum, işte tedirgin oluyordu. "Nerede bu kız" falan diye. Sonrasında da, sevgilim olduktan sonra, ertesi gün ve anneme direkt söyledim. Anne dedim benim bir sevgilim var adı da bu. İşte şöyle bir insan, ben onunla çıkıyorum. Bundan sonra ara sıra dışarıda kalacağım, dışarıda kaldığım geceler birlikte onunlayım dedim. Annem çok şey oldu, tedirgin oldu. Niye dedim tedirgin oluyorsun? Bu dedi, nasıl olacak dedi, evlenmeden falan filan dedi. Bir şey yok anne dedim yani. Bu gayet normal bir şey. Ondan sonra bak dedim, abin ne diyecek dedi. Abimi dedim arayacağım şimdi dedim ne diyecek beraber görüşeceğiz dedim. Abimi aradım, abi dedim işte benim bir sevgilim var. Adı şu, işte şöyle şöyle, böyle böyle. Anneme söyledim, annem tedirgin oldu, sana da söylüyorum bilgin olsun dedim. Abim de çok sevindi (gülüyor). Ondan sonra kardeşimi aradım. Kardeşim de -erkek kardeşim- var. Ona da söyledim. Annemi rahatlatmak adına. O da dedi ki, ne gereği var bunu bana söylüyorsun falan dedi (gülüyor). Dedim söylüyorum çünkü annemin rahatlaması lazım. Öyle bir süreç geçirdik. Yani onun tedirgin olmamasının sebebi şey değil, kendiliğinden gelen bir şey değil ama diğer çocuklarının da bunu onaylamış olması rahatlatmıştı. Ben de o seviyede bıraktım açıkçası. O seviye benim için yeterli çünkü.

İki tane çocuğum benimle yaşamıyor şu anda. Bir tane çocuğum annemle birlikte yaşıyor hâlâ. Oğlumun bir öğrenci evi var. Okulu uzakta, öğrenci evinde arkadaşları ile kalıyor. Kızım da çalışmaya başladı. Ve onlara da söylediğim şu.. Ben de ara sıra gidip orada kalıyorum zaten, devamlı atölyede kalmıyorum. Onlara dediğim şey şu, buradan kendi yaşamımızı kurmak üzere çıkacaksınız. Hani anneannen çok büyük bir fedâkarlık yapıyor, kendi yaşamınızı kurmak üzere buradan çıkacaksınız, annem de zaten böyle istiyor. Yani ona da sordum bu ev konularını ayarlarken. Bu tabii maddi imkânları da birleştirme meselesiydi. Ben emekli olduktan sonra, atölyeye çıkma şansına eriştim yani (gülüyor). İsterseniz biraz iş yaşamımdan bahsedeyim. O güzel olur herhalde.

Şöyle, ben -herhalde sakınca yok- Corporation'da çalışmaya başladım. Corporation dünyanın en büyük şirketlerinden bir tanesi. İstanbul'daki irtibat ofisiydi. Yani mal alıp satan bir yer değildi de mal alınıp satılmasını izleyen, takip eden bir yerdi. Şey olarak, yani Türkiye'den mal alındığında mesela o malın sağlıklı olarak diğer tarafa iletilmesi veya bu malın fiyatı için pazarlık edilmesi gibi işlem yapıyorduk. Aracılık yapıyorduk daha doğrusu ve onların işlemleri bizim üzerimizden geçiyordu. Japon şirketiyle

çalışmak biraz farklı bir duyguydu benim için. Şöyleydi. Japon şirketinde bir "Oversees Staff" denen bir şey var, kademe var. Bu en üst seviyedeki çalışanlara deniyor. Bunlar Japonlar. Yani Türkiye'de çalışmak üzere, Japonya'dan, Japonya'daki Corporation'dan gönderilmiş kişiler. Bunlar Oversees. Bir de Native Staff vardı. Bunlar yerel çalışanlar. Native Staff'ların manager olanları vardı. Bunlar büyük işler bağlamış olanlar, manager'lık seviyesine yükseliyordu. Bir de normal şey vardı, yerli memurlar vardı çoğunluğu erkeklerden oluşan. Bir de normal yerli kadın memurlar vardı. Çoğunluğu sekreter olan. Böyle bir gerçekten o hiyerarşiyi hissediyordun yani. Hani böyle şey olarak söylemiyorum (gülüyor). Ezberlenmiş bir toplumsal cinsiyet öğretisi olarak söylemiyorum maalesef. Bu şeyi, kademeyi kesinlikle hissediyordunuz. Ben iş yeriyle pazarlık yaparken; bir Türk yöneticisinin asistanı olarak girdim işe. Dolayısıyla onun işlerini takip etmesine yardımcı olacağım bu şekilde. Ve bana yani tam memur kademesinde bir şey görmüyordunuz; muamele görmüyordum, öyle diyeyim. Şimdi çelik işi yapıyorduk; dolayısıyla çelik fabrikalarına gitmemiz gerekiyordu. İşte bazı geceler dışarıda kalacağımız şekilde iş gezilerimiz oluyordu ve ben bunları katılıyordum yöneticimizle birlikte. Veya tek başına da katılıyordum. Bize herhangi bir engel yoktu yani hiçbir şekilde. Ama daha az maaş aldığımızı da biliyordum bu arada. Onlara göre çok daha az maaş aldığımızı biliyordum. Yani diğer çalışanlara göre de. Sonra evlendim. Orada çalışırken evlendim ve iş gezisinde beni yazmadılar. Ben gitmiyorum o iş gezisine. Neden diye düşündüm yani. Niye hani? Benim işimi niye bir başkası yapıyor (gülüyor)? İş gezisi. İkinci kez olduğunda bu iş, direkt genel müdüre gittim. O en kıdemli olanımız. Dedim ki, niçin dedim, ben dedim, iş gezisine gidemiyorum? Sen evlisin dedi. Anlamadım dedim. "Sen evlisin, sen nasıl iş gezisine gideceksin" dedi. "Evlilik bir engel değil ki bunun için" dedim. Türkiye'de engel değil mi bu dedi. Hayır değil dedim. Ben dedim, iş gezilerine gitmek istiyorum bundan sonra, lütfen beni iş gezilerine gönderin dedim. Sen öyle diyorsan gönderelim dedi. Ve ben; bir-iki iş gezisine daha gittim, sonra hamile oldum. Hamilelikte gene aynı (gülüyor) muamele ile karşılaştım. Ee bu benim de tercih ettiğim bir şeydi açıkçası. Çünkü gerçekten yoruluyorsunuz beden olarak. Daha çok dinlenmeye, kendinizi dinlemeye vakit ayırmak istiyorsunuz aslında. Bunu da ancak mesai saatleri dışında yapabilirsiniz. Mesai saatleri dışı da zaten, bayağı az bir saat. Dolayısıyla ekstra bir iş yapmak, çok da mümkün değil yani ve öyle oldu gene. Sonra bir şekilde çelik işleri çok ters gitmeye başladı ve departmanı kapatmaya karar verdiler. Kapatırken tazminat ödeme durumları vardı. Ben de işten ayrılmaya karar verdim zaten çocuklardan dolayı. Genel müdürle konuşuyoruz gene ama şimdi başka biri genel müdür. Değişiyor onlar çünkü, dört sene de bir değişiyorlar. Dedi ki, sen çalışmak

istemiyor musun? dedi. Seni makine departmanına alalım dedi. Ben dedim çalışmak istemiyorum burada dedim. Neden dedi. Ben dedim, açıkçası dedim, burada dedim: ayrımcılık görüyorum dedim. Ne gibi dedi. Ben dedim, Oversees Staff, Oversees Male Staff, Oversees Female Staff, Oversees Female Married Children Staff gibi bir ayrımcılık var dedim. Ne demek istiyorsun dedi. Böyle bir ayrımcılık var ve burada çalışmaktan hiç memnun değilim dedim. O sırada ben bunu sert söylemişim. Daha birçok şey de konuşuluyor, sadece bu konu değil. Toplumsal cinsiyet meselesiyle ilgili olduğu için ondan sonra. Hemen, Japon'du müdürüm o sırada, dedi ki lütfen sakın ol dedi (gülüyor), söyleme böyle şeyler dedi. Haksız mıyım dedim. Sakın ol! dedi böyle (gülüyor) ve neyse ben sakın oldum ve söyledim yani söylemek istediğim şeyi.

Sonra enteresan bir şey daha vardı. Bu Oversees Staff'ların eşleri oluyordu. Eşleri, kızları falan. Çok tatlı insanlar Japonlar aslında. Çok geleneklerine, göreneklerine de bağlı insanlar. Davetler veriyorlar evlerinde, işte suşiler hazırlıyorlar. Bir sürü Japon şeyleri var, gelenekleri var. Bunları hani sana hem göstermek hem de birlikte yaşamak istiyorlar, çok enteresandı, benim gördüğüm kadarıyla onların şeyleri yani; kadın erkek ilişkileri. Mesela şunu öğrendim ki, Japonya'da kadınlar mecbur kaldıkları için çalışıyorlarmış ve evlendikten sonra da çalışmıyorlarmış. İyi durumda olduklarının bir işaretiymiş bu çalışmama meselesi ve çalışanlar da genellikle sekreter kademesinde çalışıyorlarmış. Dolayısıyla bu "Oversees Staff" Japon şeyleri, erkeklerin karıları çok iyi durumdaydılar (gülüyor) onlara göre. Ama aslına bakarsanız şöyle bir ayrım da vardı, çok kültürlüydüler. Çünkü gittikleri şehirlerde hemen birtakım organizasyonların içinde buluyorlar kendilerini. Yani şirketin isminin büyüklüğünden dolayı da bazı organizasyonlarda yer alıyorlar. Sivil toplum şeylerinde de yer alıyorlar, böyle ekolojiyle ilgili taa o zamanlar ilgilenen bir insan olarak. Şu an tanıyorum botanik bahçesi falan yapan kişi. Eşler de birbirleriyle görüşüyordu. O büyük şirketlerin eşleri de birbirleriyle görüşüyorlardı ve şeyleri iyiydi yani, kültürel durumlar iyiydi. Dil öğreniyorlardı, kültürü daha yakından tanıyorlardı. Yani onlar eşleriyle gezerken, aslında eşleri iş yaparken, onlar da kültürü öğrenerek kendilerini geliştiriyorlardı benim gördüğüm kadarıyla.

Bir süre sonra eşimle birlikte çalışmaya başladım. Eşimle birlikte çalışırken işlerimiz: bir müddet iyi gitmesine rağmen, bir müddet sonra kötü gitti ve ben pazarlama bölümüne bakıyordum. Teknik bölüme de o bakıyordu. Teknik bölümle pazarlama bölümü arasında anlaşmazlık çıktı. Yani bazı pazarladığım şeyleri; teknik bölümünün yerine getirmesi lazım. Onları o şartlarda yerine getirmeyeceğini, bu şartlarda yerine getireceği

gibi bir şeyler söyledi. Ben de o şartlarda pazarlamanın mümkün olmayacağını falan söyledim. Sonra elimden geldiğince her yeri onun dediği şartlarda dolaştım ve baktım. Ve dedim ki, yani bu iş kötü gidiyor, bu iş yapılmaz, ben dedim tasfiye etmek istiyorum. O da dedi ki, ben tasfiye etmek istemiyorum. O zaman dedim, ben ayrılıyorum. Yani öyle ayrıldım o iş yerinden. Ha buralar çok özel şeyler ama bazı maddi imkânları ona kullandırtmak zorunda kaldım. Mesela kişisel kredi alıp, şirket adına kullanmak gibi maddi hatalar yaptım. Maddi hataların sonuçlarını da uzunca (gülüyor) bir süre çektim. Öyle hâlâ yansıyan bir şekilde. Şimdi iki senedir de emekliyim. Ve tabii şey: parasal anlamda bu bahsettiğim şeyler. Ben şu anda atölyemde aktif olarak çalışmaya devam ediyorum. Yani kültürel üretim yapıyorum ama bu kültürel üretimden para kazanmayı da hedeflemedim aslında. Yani öyle bir durum da var. Ha, bazı projeler yaptım ama. Bazı projeler esnasında çok az miktarlarda para kazandım, çünkü okul dışından da olunca onlar fazla bir getirisi olmuyor. Bazı sanat projeleri yaptım. Şu an hâlâ atölyemde çalışmaya devam ediyorum. Kültürel üretim yapıyorum yani (gülüyor).